

A

ABATE vb. III. *a* ~ *la pământ*: a trânti, a doborî 386/a;
a se ~ *denapota*: a urma 199/b
 ACAN s. m.: spin 276/b
 ACICEA adv.: aici 783/a, 788/a, 792/a
 ACOLISITURĂ s. f.: insistență, stăruință 799/b
 ACOPEREMÎNT s. n.: loc acoperit, incintă 95/a; (pl.)
 ~ *uri de margeni*: prepuțuri 222/a, 498/b
 ADAOGE vb. III.: a continua 140/b, 533/a; *a se* ~
cătră norodul său (sau *cătră părinții lui*): a-și
 urma neamul prin moarte 38/b, 151/b, 693/a
 ADAOGERE s. f.: întărire 887/b
 ADĂPA vb. I. *a* ~ *cu vin*: a îmbăta 13/a
 ADEVĂR s. n. *cu* ~ : într-adevăr 667/b
 ADEVĂRA vb. I. *a se* ~ : a se adevări 681/a
 ADEVERI vb. IV.: a afirma 813/b; *a se* ~ : a se con-
 vinge 736/b, 907/b
 ADEVERICIUNE s. f.: adevăr 481/b
 ADEVERINȚĂ s. f.: adevăr 692/b; *cu* ~ : într-adevăr
 890/a; *întru* ~ : cu asigurare; de veci 89/b
 ADEVERIT, ~ *Ă* adj.: încredințat, convins 898/b
 ADIREPT, ~ *EAPTĂ* adj.: drept 435/a
 ADORMI vb. IV.: a muri 283/a
 ADORMITA vb. I.: a (se) lenevi 420/b
 ADUCĂTOR s. m. ~ *aminte*: cronicar 244/b; ~
înlăuntrul de cărți: magistrat 52/b, 125/a
 ADUCE vb. III. *a* ~ *pre...*: a semăna cu cineva 272/b;
ceale de ~ *se aminte*: cronici 225/b
 ADUCERE s. f.: prinos, ofrandă; jertfă 670/b, 690/a;
 ~ *de rod*: prinos, jertfă din recoltă 71/a; ~ *aminte*:
 amintire 131/b

ADUNARE s. f. ~ *de...*: mulțime 37/a
 ADVAR s. n.: talisman, amuletă 767/b
 AFARĂ adv. ~ *din*: cu excepția 37/a
 AFLARE s. f.: găsire; lucru găsit 678/a, 678/b
 AFLĂTOR s. m. ~ *de reale*: răufăcător 856/a
 AFUMA vb. I. *a se* ~ : a fumea 53/a
 AFUNDA vb. I.: a (se) cufunda 761/b
 AGNU s. m.: salcie 88/b
 AHAT s. n.: varietate de silice fin cristalizată, utilizată
 ca piatră semiprețioasă 554/b
 AIAVEA adv. (și *aiave*): pe față, fățiș 775/a; limpede,
 lămurit 780/b; *ceale* ~ : lucruri ce pot fi văzute
 (sau înțelese) 148/b
 AJUTORI vb. IV.: a ajuta 670/a
 ALAVASTRU subst.: vas de alabastru 795/b
 ALCĂTUI vb. IV. *a se* ~ : a se înnobila; a se regenera
 862/a
 ALERGA vb. I. *cei ce* ~ *pre aproape*: gardă 274/a
 ALERGĂTURĂ s. f. ~ *a cailor*: loc de desfășurare a
 curselor de cai 738/a
 ALOI subst.: ulei parfumat al unei plante exotice
 829/b
 ALUAT s. n.: fel de a fi, fire 800/b
 ALUNECARE s. f.: uneltire 582/a
 AMESTECĂTURĂ s. f.: învâlmășeală 204/b
 AMFOTH s. n.: vas de cult 529/a
 AMORȚIT, ~ *Ă* adj. ~ *la grai*: găngav 43/a
 ANATHEMA s. f.: afurisenie, blestem 136/b; *a fi* ~ : a
 fi blestemat 131/b, 156/a
 ANATHEMATISI vb. IV.: a blestema 138/b; a nimici
 111/b

* *Glosarul nu este exhaustiv. Elaborat pe baza fișelor de semnalară extrase de autorii fiecărui capitol, glosarul conține termeni arhaici și regionali, precum și unele conotații semantice rezultate din caracterul de text tradus al cărții. Nu am inclus în glosar cuvintele ce denumesc populații, secte etc., cuvinte ce nu prezintă interes filologic nici sub raportul adaptării fonetice, ele fiind păstrate cu forma din limba de origine. La cuvintele care apar în text cu mai multe variante, variantele au fost menționate în paranteză rotundă, după indicațiile gramaticale. Cuvântul-titlu este urmat de indicații gramaticale. Acestea se reduc, de cele mai multe ori, la precizarea clasei morfologice. În cazul substantivelor se indică genul. Atunci când genul nu poate fi precizat se dă numai indicația: subst. Numărul substantivului s-a precizat doar atunci când cuvântul (sau un sens al acestuia) apare numai cu formă de singular sau de plural. La verbe s-a indicat conjugarea și, acolo unde a fost necesar, diateza. Dacă un verb apare în text doar cu una din formele paradigmei sale, s-a menționat acest lucru. Valorile gramaticale diferite ale aceluiași cuvânt au fost menționate înaintea definiției sensurilor. Cuvintele compuse, locuțiunile și expresiile, numeroase în acest text și provenite în majoritate din calcuri, au fost tratate la cuvântul care poartă accentul semantic. Sensurile cuvintelor sint definite în glosar prin perifraze și sinonime. Ele sint ilustrate cu 1-3 trimiteri la pagina și coloana textului, aceasta din urmă notată cu a și b. Pentru cele două prefețe s-a adoptat trimiterea la pagină cu mențiunea [prefată I] [prefată II]. Sensurile cuvintelor polisemantice, precum și nuanțele apropiate ale aceluiași sens au fost separate prin: . În scopul economisirii spațiului grafic, în glosar am utilizat tilda pentru a înlocui cuvântul-titlu. S-au folosit următoarele abrevieri:*

adj. = adjectiv
 adv. = adverb
 conj. = conjuncție
 imper. = imperativ
 num. = numeral
 pl. = plural
 prep. = prepoziție
 pron. = pronume

s. f. = substantiv feminin
 s. m. = substantiv masculin
 s. n. = substantiv neutru
 subst. = substantiv
 sg. = singular
 vb. I. = verb, conjugarea I
 vb. II. = verb, conjugarea a II-a
 vb. III. = verb, conjugarea a III-a
 vb. IV. = verb, conjugarea a IV-a

ANTHRAX s. n. (și *anthraz, anthrac*): piatră prețioasă de culoare roșie, rubin 485/a, 539/a, 620/b, 680/a
 APĂRA vb. I.: a opri 907/a
 APĂRARE s. f.: oprire 907/a
 APESTEALĂ s. f.: întârziere, zăbovire 404/b
 APESTI vb. IV.: a întârzia, a zăbovi 769/a
 APFUSOTH s. n. *casa ~ ului*: locuință destinată bolnavilor contagioși, aici leproșilor 277/a
 APICIOARE adv. *la ~*: în față 737/a
 APILLOT s. n.: răsărit, est 548/b
 APLECA vb. I.: a alăpta 14/a, 40/a, 244/b, 679/a
 APLECĂTOARE s. f.: femeie care alăptează 768/b, 785/a, 801/b
 APLECĂTOR s. m.: slujitor, persoană care îi îngrijea pe fiii împăratului 273/a
 APOI adv. *ceale de ~ ale tale*: urmași 142/a, 581/b; *de ~*: din urmă 143/b
 APUCA vb. I.: a ajunge (din urmă) 23/a; a întrece 893/b
 ARAFOTH s. n.: grâu pisat 233/b
 ARC s. n.: curcubeu 6/b
 ARCHIEETH s.m.: copac exotic 246/b, 319/a
 ARDERE s. f. ~ *-de-tot*: jertfă prin ardere completă 135/a, 136/a, 564/b
 ARETE s. m.: berbec 22/b
 ARGINT s. n.: avere în bani 95/b, 533/b
 ARHITRICLIN s.m. ~ *ul measei*: nun la nuntă 814/a
 ARILU s. n.: fundament 567/a
 ARIOTH subst.: verdețuri 268/a
 ARIPĂ s. f. (și *arepă*): poale, colț (la obiecte de îmbrăcăminte) 107/b
 ARM s. n.: coapsă, șold 15/b, 16/a, 592/a
 AROMATĂ s. f. substanță parfumată de origine vegetală; balsam 811/a
 ARTAVE subst. pl.: (unitate de) măsură pentru cereale 458/a, 693/a
 ARUNCA vb. I. *a ~ șanț*: a construi un val, o fortificație 237/a
 ASARION subst.: monedă 757/b
 ASĂMĂNA vb. I.: a tălmăci 31/a
 ASĂMĂNARE s. f.: tălmăcire 572/b; chip, figură 128/a
 ASCUNS, ~ *Ă* adj. *ceale ~ e*: lucruri ce nu pot fi văzute, înțelese 148/b
 ASCUNSOARE s. f.: ascunzătoare 168/a
 ASCUȚIT s. n.: tăiș 175/a, 674/a
 ASFALATH s. n.: balsam 676/a
 ASIDĂ s. f.: cocostîrc 380/a, 498/a
 ASPIDĂ s.f.: șarpe veninos 411/b, 857/a
 ASPUMA vb. I.: (despre oameni) a face spume la gură, a spumega 781/a
 ASTRUCA vb.I.: a acoperi cu pământ; a înmormînta 222/b, 620/a, 683/a
 ASUPRA prep.: deasupra 181/b; împotriva 897/b
 ASURZI vb. IV.: a tăcea 229/a
 ATACHIS s. m.: specie de lăcuste 77/a
 AȚAPOC s. n.: așchie, țăndără 755/a, 794/a
 AU conj.: sau, ori 776/a, 784/a; adv.: oare 777/a, 784/a
 AURI s. m. pl.: sicli 99/b, 100/a
 AUSTRU s. n. și *vînt ~*: vînt de la sud 46/a, 686/a; parte a pământului din care bate austrul, sud 501/b, 579/a
 AUZ s. n.: veste 229/b, 243/a
 AVEA vb. II. (despre femei) *a ~ pre sine*: a fi la ciclu 11/b, 636/b; *a ~ în pîntece*: a fi însărcinată 40/a
 AVVA s. m.: termen de adresare către Dumnezeu; tată, părinte 786/a
 AZIMIT, ~ *Ă* adj. *pîine ~ ă*: pîine nedospită 177/b

B

BAHNĂ s. f.: mocirlă, mlaștină 473/a
 BANDOR s. n.: spurcăciune 613/a
 BASNĂ s. f. (și n. *basnu*): minciună, scornitură 673/b, 895/b
 BAȘTĂ s. f.: zid de apărare, întăritură, meterez 344/a, 530/b, 620/b
 BĂHNIȘ s. n.: loc mocirlos 706/a
 BĂLMĂJÎTORIU, ~ OARE adj.: (despre oameni) care încurcă, zăpăcește cu vorba 673/a
 BĂRBAT, ~ *Ă* adj.: vrednic, viteaz 676/b, 678/a
 BĂSNAR s. m.: mincinos, povestitor (de basne) 634/b
 BĂSNUI vb. IV. *a ~ den pîntece*: a fi ventriloc; a face spiritism 85/a, 86/b
 BĂTRÎNIME s. f.: bătrîni cetății 180/b
 BDENUI vb. IV.: a veghea (în rugăciune) 372/a, 454/a
 BETEAG s. m.: bolnav 775/a
 BEZNĂ s. f.: adîncime, abis 392/b, 416/a
 BIRUINȚĂ s. f.: stăpînire 740/a, 810/a, 884/b
 BIRUITOR s. m.: stăpînitor, conducător 507/b, 577/a
 BÎNTUI vb. IV.: a tulbura; a chinui 578/a
 BÎNTUIALĂ s. f.: încercare; ispită 386/b, 786/a, 809/a
 BLAGORODNIC ~ *Ă* adj.: nobil [prefață I] 3, 726/b
 BLAGORODNIE s. f.: noblețe, [prefață II] 8, 656/a
 BLASTRU s. n.: cataplasma 475/b
 BLĂMAȚ vb. I. imper. 2 pl.: mergeți 775/a
 BLĂZNI vb. IV.: a (se) amăgi, a (se) înșela 753/b
 BOGOSLOV s. m.: teolog [prefață II] 9
 BOGZĂ s. f.: bufniță 77/a
 BOIAREN s. m. (și *boiarin*): stăpin, căpetenie 40/a, 94/a, 814/b
 BOLD s. n.: bășuț cu care se împung vitele pentru a le îndemna 444/b, 683/a; capăt (ascuțit) pus în vârful clădirilor, steagurilor etc. 248/a
 BOLNĂVI vb. IV.: a boli 770/a
 BOLTĂ s. f.: încăpere boltită 566/a, 569/b; pridvor 816/a
 BOZ s. m. (mai ales la pl.): divinitate păgînă, idol 23/a, 141/a, 701/a
 BREHNACE s. f.: specie de uliu 369/b
 BROBOANE s. f. pl. (și *borboane*): (boabe de) struguri 84/b, 464/a
 BROBODEALNIC s. n.: vâl, maramă 29/a, 457/a
 BUBĂ s. f. ~ *ele stricăciunii*: lepră 41/a
 BUCIUM s. n. și ~ *ul viței*: trunchi, butuc de vie 369/a, 826/a
 BUHNI vb. IV.: a izbi, a lovi, a bate 552/a, 661/a
 BUHOIOS, ~ OASĂ adj.: navalnic, repede 380/a
 BULCIU s. n.: sărbătoare (religioasă), praznic 569/b
 BUN s. n.: lucru, faptă bună 135/b, 136/b, 149/a
 BUNĂ-PLĂCUTĂ s. f.: faptă bună, pe voia lui Dumnezeu 50/b, 135/b, 671/a
 BUZDUGANE s. n. pl.: seminții, neamuri 253/a

C

CAIE s. f.: pasăre răpitoare, probabil o specie de șoim 77/a, 147/a
 CANON s. n.: instrument muzical 4/a, 458/a, 574/a
 CANTAR s. n.: cîntar 85/b
 CAPIȘTE s. f.: templu (sau, altar de templu) păgîn 141/a, 462/a, 642/b; jertfelnic 64/a
 CARTE s. f.: scrisoare 262/b, 916/a; act 782/a
 CASĂ s. f. ~ *a temniței*: închisoare 187/a
 CASIE s. f.: scortîșoară 396/a, 553/b
 CĂCI conj. (și *căce*): de ce, pentru ce 775/b; ~ *că*: pentru că 149/a, 149/b; (adv.) de cît 775/b

- CĂDEA vb. II. *a ~ în*: a (se) nimeri 220/a
 CĂLITURĂ s. f.: metal călit 679/b
 CĂMARĂ s. f.: încăpere, odaie 33/b
 CĂMĂTUI vb. IV.: a lua camătă 143/a
 CĂMETA vb. I.: a lua camătă 143/a
 CĂMIN s. n.: vatră; cuptor 77/b, 683/b, 686/a
 CĂPEȚEA s. f.: margine 247/b
 CĂPEȚEL s. n.: capitel 68/a, 69/a, 96/b
 CĂTRĂ prep.: lângă 893/a; împotriva 887/a
 CĂȚIE s. f.: afumătoare, cădelniță 57/a 99/b, 307/a, 690/a
 CĂUȘ s. n.: cupă 57/a, 96/a; ~ *ul apei*: ciutură 216/b
 CĂUTA vb. I.: a privi 204/b, 667/a, 761/a; a se sili, a se strădui 930/b
 CĂZNI vb. IV.: a chinui 736/a
 CEAPSĂ s. f.: căiță 457/a
 CEL-CU-UN-CORN s. m.: inorog 114/a
 CERBICE s. f.: grumaz 138/b, 680/b, 691/a; *tare (năsălnic sau greu) la ~*: încăpăținat, îndărătnic 63/b, 444/b, 671/b
 CERCA vb. I.: a căuta, a cerceta 23/a, 669/a, 740/b; a se ~: a se răzbuna 32/b
 CERDAC s. n.: foisor 785/b
 CERTA vb. I.: a învâța 385/b, 679/a, 896/a; a se ~: a se lupta 683/b
 CERTARE s. f.: învățatură 674/b, 685/b
 CERTĂ s. f.: colț de literă 804/a
 CERTĂTORIU s. m.: povățuitor, îndrumător 856/b
 CETAȘ s. m.: membru al unei cete, al unui grup 787/a
 CHELȘUG s. n.: chelțuială 137/b, 855/a, 864/a
 CHELȘUGUI vb. IV.: a chelțui 137/b, 147/b
 CHESARIU s. m.: împărat 784/a
 CHEZAȘ s. m.: garant 678/b
 CHEZĂȘIE s. f.: garantare, garanție 678/b
 CHEZĂȘUI vb. IV. (și *chizășui*) a se ~: a se angaja 668/a; a garanta 678/b
 CHIAR, ȚĂ adj.: clar, limpede 509/b, 673/a, 705/a; sincer, neprefăcut 667/a, 688/a
 CHICHIȚĂ s. f.: ladă 323/a
 CHIERAST s. m.: șarpe veninos; viperă 441/b
 CHILOM s. n.: armă de forma unui baston cu o secure la capăt 721/a
 CHINOVAR s. n.: sulfură de mercur de culoare roșie întrebuițată ca medicament și colorant 659/a
 CHIP s. n.: statuie a unui idol păgîn 253/a
 CHIPRU s. m.: ienupăr 452/b
 CHIT s. m. (și ~ *os*): balenă 1/b, 401/b, 686/b
 CHIVĂRĂ s. f.: acoperământ pentru cap la îmbrăcăminte a preoților, împăraților etc. 59/b, 623/b
 CHIVOT s. n.: corabie, arcă (a lui Noe) 5/a, 769/a; *ul mărturiei* (sau *al legii*): ladă în care se țineau la evrei tablele legii și toiagul lui Aron 57/a
 CIN s. n.: mic vas plutitor, luntre 381/a, 654/b, 774/b
 CINCEA num. a ~: cincime 97/b
 CINEȘ pron.: fiecare 205/a, 790/a
 CINSTIT, ȚĂ adj. *piatră ~ă*: piatră prețioasă 251/b, 387/b, 620/b
 CIOBOTĂ s. f.: taxă de judecată 202/b
 CIOPLITE s. f. pl.: statui de idoli 128/b, 135/a, 174/a
 CIUDĂ s. f.: minune 41/b, 451/b, 766/a, 832/a
 CIUDESĂ s. f.: minune 41/b
 CIUDI vb. IV. a se ~: a se mira, a se minuna 35/a, 584/a, 630/a
 CIULIN s. m. ~ *ii cei de hier*: instrumente de tortură 228/b
 CIUTURĂ s. f.: urcior 16/a, 814/a
 CÎNDAI adv. *ca nu ~*: ca nu cumva 132/a, 675/b, 685/b; poate 259/a, 673/a, 783/a
 CÎȘTIGA vb. I.: a cumpăra 29/b, 38/b
 CÎȘTIGARE s. f.: avere, agoniseală 429/a
 CÎȚ conj.: încît 775/a, 777/a
 CÎȚINEL adv. *pre ~*: cu încetul, încetul cu încetul 853/b
 CLĂDITURĂ s. f.: clădire, adăpost 193/b
 CLĂȚI vb. IV. a (se) ~: a (se) mișca 194/b; a (se) clătina 670/b, 678/b, 794/b; a se cutremura 671/b
 CLIC s. n.: strigăt (de bucurie) 389/b, 396/b
 CLICUI vb. IV.: a striga 337/b, 554/a, 631/a
 CLINCIU s. n. (și *clenciu*): ghimpe 122/b; prilej de ceartă 547/b
 CLINCIUROS, OASĂ adj. (și *clenciuuros, oasă*): încâlcit, încurcat 476/a, 488/a
 COARDĂ s. f.: spadă 601/a
 COASTĂ s. f.: latură, margine 57/b, 692/a
 COBUZ s. n. (și *copuz*): instrument muzical cu coarde 4/a, 23/a, 391/a
 COCON s. m. (și *cuccon*): copil 789/b, 790/b
 COLIBĂ s. f.: adăpost pentru animale 25/a
 COLȚ s. m.: căpetenie, șef 205/a
 COLȚUN s. m. (și *câlțun*): încălțăminte ușoară 628/a, 778/a
 CONCENI vb. IV.: a sfârși; a prăpădi 237/b, 421/a, 536/b, 687/b
 CONCENIRE s. f.: nimicire; sfîrșire, sfîrșit 400/a, 540/a, 684/a
 CONDRANT s. m.: monedă cu valoare mică (doi fileri, două parale) 784/b
 CONEȚ s. n.: sfîrșit 809/b
 CONTENI vb. IV.: a opri, a reține 669/b, 798/a; a (se) ~: a (se) stăpîni 33/b, 674/a; a certa, a dojeni 778/a, 781/a
 CONTENIRE s. f.: domolire 672/b
 COPII s. m.: slugă 225/b, 386/a; (pl. *copili*): bastard 908/b
 COPILAȘ s. m.: slujitor, rob tînăr 192/b, 204/a; uce-nic, învățăcel 260/a
 CORCODEL s. m. ~ *ul cel de pămînt*: șopîrlă 77/b
 CORI s. m. pl.: măsură de capacitate 215/a, 340/a
 CORIU s. n.: fin adunat cu grebla în pătrate înainte de a se face căpițe 568/b
 CORN s. n.: frunte 195/b; colț 57/a, 247/a; vas pentru păstrarea untdelemnului 206/b; și ~ *de spăsenie* (sau *de mîntuire*): putere, strălucire 688/b, 689/b, 789/b
 CORUI s. m.: pasăre răpitoare 77/a
 CORVAN s. n.: casă de bani păstrată în altarul bisericii 771/b, 779/b
 COVÎRȘI vb. IV.: a acoperi 248/b; a fi superior 888/a
 COVÎRȘIRE s. f.: acoperiș al unui stîlp 529/a
 CRANGHINĂ s. f.: creangă 556/b, 575/b
 CREDINCIOS, ~ OASĂ adj.: demn de încredere 585/a, 931/b
 CREDINȚĂ s. f. *bună ~*: evlavie 897/b
 CRIVĂȚ s. n.: nord 317/a, 579/a
 CRUG s. n. (și *ul stealelor*): orbită 379/a, 659/a; *ul anilor*: cursul, curgerea anilor 655/b
 CRUȚA vb. I.: a păzi, a respecta 255/a, 430/a
 CUCERNICIE s. f.: linguseală 892/b
 CUHNIE s. f.: bucătărie 570/a
 CUIB s. n. (și *cuiub*): despărțitură, încăpere 5/a; postament 58/a; *cuiuburile învățăturii*: esența înțelepciunii 437/b
 CUJBIT, ȚĂ adj.: încovoiat 736/a
 CULĂ s. f.: turn 729/a

CUMPÂNĂ s. f.: greutate 33/b, 228/b; măsură 685/b
 CUMPÂNIRE s. f.: cântărire 529/a; măsură 677/a
 CUMPĂNITURĂ s. f.: cântărire 248/a, 302/b, 341/b;
 greutate 307/b; măsură 666/b
 CUNOAȘTE vb. III.: a căuta, a cerceta 23/a; a se ~: a
 se face cunoscut, a se arăta 133/a
 CUPRINDE vb. III.: a (se) ține 895/a; a cuceri 27/a; a
 îmbrăca cu un strat de ..., a polei 246/b
 CUPTORIU s. n.: altar, vatră de jertfă 95/a, 690/a
 CURA vb. I.: a curăța (de coajă) 22/b; a se ~: a se justi-
 fica [prefață I] 3
 CURAT, ~ **Ă** adj.: a fi ~ de jurământ: a fi dezlegat, eli-
 berat de jurământ 16/b
 CURĂȚI vb. IV.: a se vindeca (de o boală de piele) 793/b
 CURCUBEȚEA s. f.: soi de dovleci 268/a
 CURE vb. III.: a fugi, a se îndepărta 430/a
 CUSTODIE s. f.: strajă, pază la mormânt 773/a
 CUSTURĂ s. f.: placă de metal, lamă 108/b
 CUTREMUR s. n.: groază 6/b, 134/b
 CUVIINȚĂ s. f.: potrivire, conformitate [prefață I] 4;
 pricepere [prefață II] 9
 CUVIITOR, ~ **OARE** adj.: cuvios 711/a; de cuviință
 735/b, 740/a
 CUVÎNT s. n.: poruncă 133/b; proorocire [prefață I] 8;
 lucru 233/b; a fi fără ~: a fi gîngav; mut 43/a

D

DA vb. I.: a se ~ la vad: a acosta 779/a
 DAGON s. n.: miazăzi, sud 548/a
 DANȚ s. n. (și ~ de proroci): procesiune religioasă
 201/b, 218/a; pas 224/a
 DARDĂ s. f.: lance mică 158/b
 DARE s. f.: dar 574/a
 DAVIR s. n.: loc sfînt, templu 246/a, 246/b, 310/a
 DĂRĂTECA vb. I.: a stîrpi, a distruge 603/a
 DĂRDAȘ s. m.: luptător cu darda 746/b
 DE conj.: dacă 149/a, 404/b, 424/a
 DE prep.: de la, din partea 908/a; decît 774/b
 DEAAANIE s. f.: act, faptă 788/a
 DEASUPRA adv.: foarte mult 307/b
 DECINDE adv. ~ a de: dincolo de, de cealaltă parte a
 38/b, 165/b, 703/a
 DELUNGA vb. II. a (se) : a (se) îndepărta 34/a, 792/b
 DELUNGARE s. f.: îndelungare 149/a; vreme înde-
 lungată, viitor 225/a
 DELUNGAT, ~ **Ă** adj. de ani: bătrîn 53/b
 DEFĂTĂCIUNE s. f.: desfătare, plăcere 3/a, 671/a,
 682/b
 DEFECIORI vb. IV. a-i ~ *sabia*: a-i pierde, a-i nimici
 151/a
 DESIȘ s. n.: dumbravă; jertfelnic idolesc 64/b
 DESTOINIC, ~ **Ă** adj.: vrednic, demn 774/b
 DESTUL, ~ **Ă** adj.: mulțumit, satisfăcut 791/a
 DESTULA vb. I.: a îndestula 150/b
 DEȘĂRTARE s. f.: deșărtăciune, vanitate 446/b,
 447/b, 452/a
 DEȘERT, ~ **ARTĂ** adj. (și *deșărt*): gol 23/b, 198/a;
 fără nimic asupra sa, cu mîna goală 783/b; fără
 rezultat 789/b; mincinos 42/a; în : în zadar,
 zadarnic 779/b; s. n. pîntece 246/b
 DEUSEBI adv.: separat 780/a
 DEZMEATEC, ~ **Ă** adj.: nebun 212/b
 DEZMETECI vb. IV. a se : a se comporta ca un
 nebun 212/b
 DEZMETECIUNE s. f.: nebunie 146/b
 DICHIS s. n. (și *dechis*): obiect necesar (pentru slujbă)
 69/a, 540/a

DIDRAHMĂ s. f. (și m. *didrahm*): monedă 61/b, 92/b,
 763/b
 DIMICA vb. I.: a împărți 189/a
 DINAR s. m. (și *denar*): monedă 765/a, 779/a, 785/b
 DIREPT prep. (și *derept*): lângă 784/b; ~ *aceea*:
 pentru aceea, 778/b, 782/a, 785/b; ~ *ce*: pentru ce
 778/a, 785/b
 DIVAN s. n.: loc de judecată; consiliu 247/a, 787/a,
 887/b
 DÎRJIE s. f.: îndîrjire 735/a
 DOBÎNDĂ s. f.: cîștig 888/a, 889/a
 DODEI vb. IV.: a certa; a supăra 707/b, 794/a, 926/a;
 a ispiți 883/b
 DODEIALĂ (*dodială*) s. f.: supărare, necaz 367/b,
 680/a; ispiță 848/a; ceartă 805/b, 808/b
 DOJENI vb. IV.: a sfătui 890/b
 DOMN s. m.: stăpînitor, guvernator 577/b, 736/b
 DOMNIE s. f.: stăpînire 916/a
 DOS s. n. a da ~: a fugi 608/b
 DOSADĂ s. f.: necaz, nenorocire 592/b, 853/b, 857/a,
 911/b
 DOSĂDI vb. IV.: a chinui 610/b, 637/b, 659/b; a certa
 438/b; a pedepsi cu război 249/a
 DOȘADIT, ~ **Ă** adj.: pedepsit 737/a; s. m. nenorocit,
 chinuit 610/b, 620/b
 DOȘADITORIU s. m.: cel ce chinuiește, chinuit 456/
 b
 DOVEDEALĂ s. f.: putere, forță 483/a
 DOVEDI vb. IV.: a tălmăci 30/b
 DRAM s. n.: unitate de măsură pentru greutate și
 capacitate 536/a
 DROB s. n. pl.: măruntaie 668/b
 DRUG s. m.: pîrghie 57/a, 96/a; arac (la vie) 105/a
 DUDEAI s. n.: dud 252/a
 DUDUI vb. IV.: a curge 453/b
 DUH s. n.: aer, suflare 415/a, 654/b; suflet 424/b; ~
sfînt, de înțelegere sau ~ *ul Domnului*: înțelep-
 ciune, superioritate spirituală 175/a, 577/b, 655/b
 DUIOS, ~ **OASĂ** adj.: îndurerat 403/b; dureros
 499/b
 DULCE adv.: bun 675/b
 DULCEAȚĂ s. f.: plăcere, bucurie 784/b; (pl.): miro-
 denii 251/a
 DUMĂI vb. IV. a se ~: a vorbi, a se disputa 436/b
 DUPECA vb. I. a se ~: a se apleca 787/a
 DUROARE s. f.: durere 785/a
 DVOREALĂ s. f.: slujbă, funcție 251/a
 DVOREALNIC s. m.: slujitor la curte, curtean 244/b
 DVORI vb. IV.: a servi, a sluji 234/b, 314/b, 441/a,
 624/b, 690/b

E

EFOD s. n. (și *efud*): parte a veșmîntului preotesc,
 umăr, umărariu 180/a, 195/b, 204/a; loc unde se
 țin obiecte sacre 196/a
 ELAM s. n.: partea din față a unui templu, pridvor;
 pronaos 309/b, 538/b
 ELEFANT s. n. (și *elifand, elifandu*): fildeș 251/b,
 553/b, 929/b
 ERODIU s. m. (și *erodion, haradrion*): cocostîrc 77/a,
 415/a

F

FACERE s. f.: faptă 734/a
 FALCĂ s. f.: obraz 452/b
 FAMĂN s. m.: bărbat castrat; eunuc 142/b

FASEC s. m.: miel jertfit de Paști 328/a, 332/b
 FATĂ s. f.: cetate (dependentă de altă cetate) 173/b
 FAȚĂ s. f.: putere 533/b; *a lua ~ cuiva*: a cinsti, a respecta 266/b; *a nu lua ~*: a nu lua în seamă înfățișarea, starea etc. omului 807/b
 FĂCĂTORIU s. m. ~ *de mir*: spițer 638/a, 689/b
 FĂCLIE s. f. ~ *de foc*: pară (de foc) 10/a
 FĂGADĂ s. f.: făgăduință 465/a
 FĂGĂDUINȚĂ s. f.: legătură, legămînt 148/a, 245/b, 683/b
 FĂICĂVI vb. IV.: a cîrți 470/b
 FĂLUI vb. IV. *a se ~*: a se mîndri, a se făli 383/b, 442/b
 FĂMEAIE s. f.: soție 173/a
 FĂPTURĂ s. f. *după ~ a lui*: la fel cu el 68/a
 FĂRĂ conj. ~ *numai*: decît 778/a, 782/a, 783/a
 FĂRĂ DE LEAGE adj.: nelegiuit 136/b
 FĂRĂ-FUND s. n.: adînc, adîncime, abis 132/a, 152/a, 686/a; mare, ocean 686/b
 FĂRMĂCĂTURI s. f. pl.: vrăji, farmece 272/b
 FĂT s. m.: fiu 323/a, 670/b, 672/b
 FĂȚĂRI vb. IV.: a fi ipocrit 680/a; *a se ~*: a se preface 613/a
 FĂȚĂRIE s. f.: ipocrizie, fățărnicie 768/a, 784/a
 FĂȚĂRNICI vb. IV.: a (se) preface 807/b
 FĂȚIȘAT adv.: pe față, fățiș 368/b
 FEALIU s. n.: seminție, neam 119/a, 150/a, 260/a, 842/a
 FELON s. n.: parte a veșmîntului preoțesc 900/a
 FERĂSTRĂU s. n.: instrument de tortură 228/b
 FEȘTILĂ s. f.: candelă 69/b
 FICAȚI s. m. pl.: măruntaie 679/a
 FICLEAN s. m.: diavol 798/b
 FIERBINTEALĂ s. f.: febră 816/a
 FILEARI s. m.: monedă cu valoare mică; ban, para 784/b
 FINIC s. m.: palmier; smochin 50/b, 412/a, 676/a
 FÎRȘI, vb. IV.: a sfîrși 757/b
 FLUTURATEC, ~ *Ă* adj.: exaltat, bizar 146/b, 272/a
 FOALE s. n. (și *foi*; pl. *foi*): burduf 159/a, 421/a, 496/b, 628/a
 FOFEAZĂ s. f.: braț la sfeșnic 57/a; candelă 310/a
 FRURE s. n. pl.: sorți 362/a
 FUGĂ s. f. *începător de ~*: biruit, învins 63/a
 FUND s. n.: postament, talpă 95/b, 96/b
 FUNECEI s. m. pl.: pecingine 86/b
 FUNIRE s. f.: sfoară (considerată ca unitate de măsură pentru suprafețe de pămînt) 570/b; bucată de pămînt astfel măsurată 415/b, 603/b
 FUNITURĂ s. f.: parte de pămînt rezultată din împărțirea cu funia 225/a
 FUR s. m.: hoț, tîlhar 445/a, 666/a
 FURTIȘAG s. n. *de ~*: pe furiș 433/b
 FURNICOLEU s. m.: leu; hienă 364/b
 FUS s. n.: braț (de sfeșnic) 57/a
 FUȘTE s. n. (pl. *fuștiuri* și *fuști*): bită, toiag 115/a; suliță 115/a, 259/b, 456/a, 622/a

G

GADINĂ s. f.: animal sălbatic, fiară 146/b
 GARD s. n. ~ *de mătase*: împletitură, covor 57/b, 66/a
 GARDINĂ s. f.: cep 58/a
 GAZOFILACHIE s. f.: vistierie 808/a, 820/a
 GĂTI vb. IV.: a (se) pregăti 199/a, 664/b, 774/b, 782/b
 GĂUNOS, ~ OASĂ adj.: gol 58/b
 GENUNE s. f.: abis 853/b

GHERDAN s. n.: colier 120/a, 457/a, 628/a
 GHICITURĂ s. f.: taină, enigmă 429/b, 683/b, 688/b
 GHIZDAV, ~ *Ă* adj.: frumos 21/a
 GHIZDĂVIE s. f.: frumusețe 396/a
 GINERE s. m.: mire 387/a, 775/b
 GINGAȘI s. m. pl.: nobili, mai-mari peste norod 273/b
 GÎCITOARE s. f.: enigmă 663/b
 GÎCITOR s. m.: persoană care ghicește viitorul 283/a
 GÎLCEAVĂ s. f.: agitație, pricinuită de un necaz, de jale etc.; tulburare 778/a, 785/b
 GÎLCEVI vb. IV.: a certa 159/b; a produce tulburare 778/a
 GÎLCEVIT, ~ *Ă* adj.: certat 684/b
 GÎND s. n.: minte; suflet 740/b, 859/b; *a gîndi (asupra cuiva) ~ uri*: a unelti 582/a
 GLAS s. n.: tunet 45/b, 53/a
 GLĂVÎNȚĂ s. f.: capăt, margine 247/a; capitel 529/a
 GOG s. n.: apeduct 689/a
 GOLICIUNE s. f.: lipsă 147/a
 GOMOR s. m.: măsură de capacitate 51/a, 207/a, 568/b
 GONI vb.: a prigoni 388/b, 863/b
 GONIRE s. f.: prigoană 860/a
 GRATIE s. f.: grătar 517/b
 GRĂI vb. IV. *a ~ mari*: a huli 578/b
 GRĂITOR s. m. ~ *în pîntece*: ventricol; ghicitor 283/a
 GRĂSIMES s. f. ~ *a pămîntului*: belșug, bogăție 19/b
 GRĂTIOARĂ s. f.: partea de sus a jertfelnicului, grătar 61/a
 GRECIOASĂ adj.: (despre femei) însărcinată 273/b, 681/a, 685/b
 GREȘ s. m.: ciorchine mic de struguri 179/b
 GREȘIT, ~ *Ă* adj.: vinovat 33/a
 GRIPSOR s. m.: zgriptor, animal fantastic înaripat 77/a
 GRIJI vb. IV. *a se ~*: a se îngriji, a se ocupa 784/a, 785/a
 GRIVNĂ s. f.: monedă veche 806/b
 GROAPĂ s. f.: fîntină 54/b; temniță 47/b
 GROAZNIC, ~ *Ă* adj. (și *groznic*, ~ *ă*): înfricoșător, de temut 578/b, 668/b, 686/b; s. f. pl.: instrumente de tortură 745/a
 GROBNIȚĂ s. f.: mormînt 152/b, 180/a
 GROPILAT, ~ *Ă* adj.: adîncit 79/a
 GROPILĂ s. f.: groapă, adîncitură 459/b, 567/a
 GROPILOS, ~ OASĂ adj.: (despre locuri, terenuri) cu gropi 642/b, 648/a, 650/a
 GROS s. m.: butuc 845/a
 GROZAV, ~ *Ă* adj.: groaznic, îngrozitor 692/b
 GROZĂVIE s. f.: faptă sau lucru care îngrozește 25/b; goliciune 53/b
 GUBAV s. m.: lepros 757/a

H

HADÎM s. m. (și *hadîn*: eunuc 28/b, 356/a, 653/b
 HALCHIDON s. n.: calcedoniu 931/b
 HALICE s. f. pl.: pietricele 439/b
 HALVAN s. n.: galban, rășină a unei plante 62/a; (s. m.): planta care conține această rășină 676/a
 HAMELEU s. m.: cameleon 604/a
 HANGEARIU s. n.: pumnal mare, încovoiat, hanger 636/b
 HAR s. n.: calități, daruri sufletești care înfrumusețează pe cineva 667/a, 679/b; dar 673/a, 677/a; milă, îndurare 664/a, 665/a; recunoștință 679/b, 684/b; *a fi ~ cuiva sau a ceva*: mulțumită, mulțu-

- mire; a da ~: a mulțumi 786/a; bunăvoință, favoare 678/b, 679/a, 687/a; a afla ~: a i se îngădui, a avea trecere 29/b, 192/a
- HARAPCĂ adj. f.: etiopeancă 102/a, 382/a
- HASLĂ s. f. a da ~: a emite un strigăt de bucurie 730/a
- HATMAN s. m.: comandant de oști 631/a
- HAVONE s. f. pl. (și *hamoni*): turte aduse ca jertfă zeiței cerului 497/a, 522/a
- HĂLĂDUI vb. IV.: a scăpa de o primejdie, a se mîntui 482/b, 552/a; a fugi, a pribegi 261/b
- HĂLĂDUIT, ~Ă adj.: scăpat; mîntuit 321/a
- HĂRĂZI vb. IV.: a da, a acorda 669/b; a ierta 891/a
- HĂREȚ s. m.: pasăre răpitoare, erete 77/a, 589/a
- HERBÎNTĂTOARE s. f.: vas în care se ardeau jertfele 248/a
- HIERESTREU s. n.: șes, întindere 623/a
- HIROTONISIT, ~Ă adj.: rînduit 840/a
- HÎRB s. n.: ciob 674/b
- HÎTRIE s. f.: pricepere, istețime 674/a; faptă vicleană, blestemăție 846/b
- HÎTRU, ~Ă adj.: isteț 674/a, 880/a
- HOLEAC, ~Ă adj.: desfrînat 182/b
- HOMARIMI s. m. pl.: preoți, slujitori ai idolilor 284/b
- HOR subst.: vest 850/b
- HORĂ s. f.: loc de trecere, galerie, coridor 566/a
- HOTHONOTH s. n.: dare, bir 348/b
- HRANĂ s. f.: doică 274/a
- HRĂNACI, E adj. *oameni cu dobitocul*: crescători de animale, păstori 36/a
- HRĂNI vb. IV.: a crește, a educa (copii) 897/a; a *bătrînețele cuiva*: a îngriji un bătrîn 236/a; a *război*: a purta război 726/b
- HRĂNITOR s. m. *cel de dobitoc*: crescător de animale, păstor 3/b
- HRĂPI vb. IV.: a prăda 546/b; a se ~: a vrăji, a fermeca 432/a, 632/a
- HRĂPIRE s. f.: prădare; pradă 546/b, 671/b
- HRĂPIT, ~Ă adj.: prădat 635/b
- HRĂPITURĂ s. f.: pradă 546/b
- HRISOLIT s. n. (și *hrisolithos*): crizolit 554/b, 931/b
- HULI vb. IV.: a disprețui 897/b; a certa 34/a
- I**
- IACHINT s. m. (și *iachintos*): piatră prețioasă, varietate de topaz 667/a, 684/b, 931/b
- IADER s. n.: cunună de iederă 722/a
- IASPIN s. n.: rocă silicioasă compactă, diferit colorată, utilizată ca piatră semiprețioasă, jasp 554/b
- IESEFIM s. n.: divan, sîat 305/a
- IEȘI vb. IV.: a pleca 34/b; a-și ~ *den minte*: a-și pierde cumpătul, judecata, a înnebuni 251/a
- IEȘIRE s. f.: capăt, sfîrșit 55/b, 152/a; colț, ieșitură 532/b; tîrg 262/a; ~ *den minte*: nebunie 146/b
- IEȘITURĂ s. f.: răsărit (al soarelui) 405/b
- IFĂ s. f. (și *efă*): măsură de capacitate 97/b, 195/a, 232/a
- IN s. m. (și *hin*): măsură de capacitate 61/a, 106/b, 569/a
- INOROD s. m.: inorog 136/b, 152/a
- IPAT s. m.: consul 715/a
- IREOS s. m.: plantă înmiresmată 61/b
- ISCODI vb. IV.: a cerceta 672/b, 691/a
- ISCUSITURĂ s. f.: iscusință 659/b
- ISPITI vb. IV.: a încerca, a pune la încercare 251/a, 450/a, 672/b; a se ~: a fi pus la încercare 774/b; a examina atent 572/a; a se ~: a se documenta 681/a; a constata [preață I] 3; a cuteza, a rîvni 340/a
- ISPITIRE s. f.: cercetare, iscodire 676/b, 677/a
- ISPOVEDUI vb. IV. a-și ~ *păcatele*: a mărturisi 774/b; a se ~ *Domnului*: a lăuda pe Domnul 21/b
- ISPRAVNIC s. m.: administrator; guvernator 512/a, 577/b
- ISPRAVNICI vb. IV.: a administra; a guverna 210/b, 901/b
- ISTEȚIE s. f.: agerime de minte, istețime 681/a
- ISTOV s. n.: sfîrșit 674/a, 909/a
- ISTOVI vb. IV.: a sfîrși 888/a
- IUBOSTE s. f.: dragoste 432/b
- IZBĂVI vb. IV.: a salva, a mîntui 678/b
- IZBÎNDĂ s. f.: pedeapsă 677/b, 684/a; a da ~: a pedepsi; a se răzbuna 894/b; judecată 47/a
- IZBÎNDI vb. IV.: a pedepsi 586/a, 677/b; a se ~: a suferi o pedeapsă 675/b; a (se) răzbuna 666/a, 669/b
- IZBÎNDIRE s. f.: pedeapsire 684/a; pedeapsă 672/b, 681/b; răzbunare 669/b, 679/a
- IZBÎNDITORIU, ~IE adj.: răzbunător 893/b
- IZMENI vb. IV.: a schimba 654/a, 741/b; a întrista 195/a
- IZMENIRE s. f.: schimbare 498/a
- IZMENIT, ~Ă adj.: schimbat 498/a
- IZNOAVĂ s. f.: noutate 642/b; de ~: din nou 136/b, 427/a, 442/a
- IZVOD s. n.: manuscris, scriere 647/a, 648/b
- IZVODIRE s. f.: întemeiere, creație 828/a
- Î**
- ÎMPĂCARE s. f.: jertfă de mulțumire, împăcăciune 244/a
- ÎMPĂCĂCIUNE s. f.: jertfă de mulțumire, împăcare 224/a, 244/b, 251/a
- ÎMPĂCĂTOARE s. f.: împăcăciune, împăcare 240/b
- ÎMPĂNAT, ~Ă adj.: împodobit 68/a
- ÎMPĂRECHEA vb. II.: a învrăjbi, a întărita 883/b
- ÎMPĂRECHEARE s. f.: învrăjpire, întăritare 883/b
- ÎMPĂRECHEAT, ~Ă adj.: învrăjbit 644/b
- ÎMPĂRȚI vb. IV.: a ~ *cu buzele*: a (se) exprima 72/a
- ÎMPELIȚARE s. f.: întrupare 890/b
- ÎMPIEDECA vb. I.: a lega 15/a
- ÎMPIETRISĂ s. n.: loc pietros, greu accesibil 680/a
- ÎMPIETRITURĂ s. f.: împietrire 776/a
- ÎMPINGE vb. III.: a goni, a îndepărta 861/b
- ÎMPINGERE s. f.: rătăcire 524/b
- ÎMPISTRIT, ~Ă adj.: pestriț 22/b; împodobit; brodat 65/b, 553/a, 687/b
- ÎMPISTRITURĂ s. f.: țesătură iscusită; broderie 65/b, 553/b
- ÎMPLEA vb. II. a se ~: a se împlini 774/b, 790/a, 831/b; a se îndeplini, a se realiza 771/a, 786/b, 787/b
- ÎMPONCIȘA vb. I. a se ~: a se împotrivi 430/a, 688/a, 735/b
- ÎMPOTRIVA prep.: în fața 61/a, 784/b
- ÎMPOTRIVĂ-RÎVNIRE s. f.: gelozie 682/b
- ÎMPOTRIVĂ-RÎVNITOARE adj. f.: geloasă 677/a
- ÎMPOTRIVNIC s. m.: dușman 477/a
- ÎMPREJUR s. n.: împrejurime 173/b, 775/a
- ÎMPREJURARE s. f.: conviețuire 447/a, 690/a
- ÎMPREJUREAN s. m.: locuitor din împrejurime 112/b
- ÎMPREUNA vb. I.: a lega, a însoți 782/a; a se ~ și a se ~ *întru sine*: a se uni trupește 691/b, 692/b

ÎMPREUNARE s. f.: calitatea de părtaş, părtaşie 916/b; ~ a *tămîii*: mireasmă de tămîie 56/b
 ÎMPREUNĂ-LĂCUI vb. IV.: (despre soți) a conviețui 685/b
 ÎMPREUNĂ-LUCRĂTOR s. m.: conlucrător, colaborator 864/b
 ÎMPREUNĂTOR s. m.: (depreciativ) tovarăș 279/a
 ÎMPREUNĂ-ȚINĂTOR s. m.: tovarăș 668/b
 ÎMPUTA vb. I.: a dojeni, a certa 670/a, 772/b; a reproșa 672/b, 785/b
 ÎMPUTĂCIUNE s. f.: învinuire 685/b
 ÎNAINTE-POVĂȚUITOR s. m.: mai mare peste conducători, conducător suprem 141/a
 ÎNAINTE-STĂTĂTORIU s. m.: conducător 687/b
 ÎNALȚ s. n.: altar; templu 252/a
 ÎNALȚA vb. I. a se ~: a se lăuda, a se făli 241/a
 ÎNALȚIME s. f.: altar; templu 330/b
 ÎNCAI adv.: măcar, numai 779/a
 ÎNCĂLECĂTOR s. m.: călăreț 473/b
 ÎNCENUȘA vb. I.: a pune cenușă pe cap în semn de pocăință 623/b
 ÎNCEPĂTURĂ s. f.: început 668/b, 785/a; jertfă din pîrga roadelor, pîrgă 55/a, 196/a, 681/b
 ÎNCHINA vb. I. a se ~: a se înclina 864/b; a se saluta 914/b
 ÎNCHIPUI vb. IV.: a potrivi 862/b; a se ~: a se ase-măna 912/b; a se întruhipa 883/a
 ÎNCHIPUIRE s. f.: formă, alcătuire 898/b; pildă, exemplu 896/a
 ÎNCÎLCITURĂ s. f.: complicație 361/a
 ÎNCOLȚURATĂ adj. f. *piatră* ~: piatră șlefuită în colțuri 912/b
 ÎNCREDE vb. III. a se ~: a se lăsa în nădejdea cuiva sau a ceva 683/b; a fi demn de crezare 682/a
 ÎNCREZUT, ~ Ă adj.: demn de încredere 889/a
 ÎNCROPIT, ~ Ă adj.: călduț 922/b
 ÎNCUIBA vb. I.: a-și face cuib 415/a; a face să se stabilizeze, să prindă rădăcină 664/a
 ÎNCUNGIURARE s. f.: strămoare 429/b
 ÎNCURMEZIȘAT, ~ Ă adj.: îndreptat împotriva cuiva 91/a
 ÎNDELUNGA vb. I. a se ~: a se îndepărta 908/b; a(-și) ~ zilele: a(-și) înmulți zilele 134/a, 151/b
 ÎNDELUNGAT, ~ Ă adj.: îndepărtat 811/b; ~ cu (*sau de*) zile: înaintat în vîrstă, bătrîn 11/b, 170/b, 788/b
 ÎNDESA vb. I.: a se repeta des, a reveni frecvent 673/b, 677/b, 683/a
 ÎNDEȘĂRȚI s. m. pl. *cei* ~: idoli 83/b
 ÎNDEȘERTA vb. I. a se ~: a se deda la fapte deșarte 279/b
 ÎNDIREPTARE s. f.: dreptate, justiție 244/b, 249/b
 ÎNDOI vb. IV.: a repeta 236/b, 673/a; a ~ *cuvîntul*: a relua; a divulga 673/a
 ÎNDOIRE s. f. *preoții* ~ *ii*: de rangul al doilea 284/b
 ÎNDOIT, ~ Ă adj. ~ *la limbă*: care poartă vorbe; cu două fețe 678/a
 ÎNDRĂCIT s. m.: persoană posedată de diavol 775/a, 777/b
 ÎNDRĂZNIRE s. f.: îndrăzneală, cutezanță 374/a
 ÎNDULCETURI s. n. pl.: mirodenui 251/b
 ÎNDUPLECA vb. I. a se ~: a se îndoi 260/b, 268/a
 ÎNDUPLECARE s. f.: mijloc, talie 301/a
 ÎNDURARE s. f.: milă 576/a
 ÎNECA vb. I.: a înăbuși, a năpădi 776/b; a stinge 777/a
 ÎNFIERBÎNTEALĂ s. f.: fierbințeală, febră 146/a
 ÎNFICOSAT, ~ Ă adj.: înfricoșător 664/a
 ÎNFRÎNT s. m.: bolnav de gonoree 97/a, 222/a

ÎNGĂDUI vb. IV.: a aștepta, a avea răbdare 403/a, 690/b; a zăbovi, a rămîne 272/a, 840/a; a suporta 686/a; a stărui 891/b, 907/b
 ÎNGĂDUIALĂ s. f.: răbdare; îngăduință 909/b
 ÎNGĂDUINȚĂ s. f.: răbdare, îngăduială 892/a, 916/a, 921/b
 ÎNGÎMPOS, ~ OASĂ adj.: cu ghimpi, spinos 473/a
 ÎNGRĂDIRE s. f.: loc împrejmuț; cetate 212/b, 232/a, 295/b
 ÎNGREUIATĂ adj. f.: (despre femei) însărcinată 192/a
 ÎNGROPĂTOR s. m.: gropar (care executa și îmbălsă-marea) 38/b
 ÎNGURLUI vb. IV.: a se ~: a se înhăita cu cineva 585/a
 ÎNJUGĂTOR s. m.: animal de tracțiune 156/b
 ÎNSĂMARA vb. I.: a pune samarul 11/b
 ÎNSĂTOȘA vb. I.: a (se) înseta 815/b
 ÎNSORȚI vb. IV.: a împărți prin sorți 464/b
 ÎNSORȚIT, ~ Ă adj.: împărțit prin sorți 122/b
 ÎNSPĂIMA vb. I.: a înspăimînta 679/a, 777/a
 ÎNSUȘI pron.: singur 761/a
 ÎNȘALA vb. I.: a pune șaua 113/a, 189/a
 ÎNTĂRI vb. IV.: a crește, a spori 33/a; a deveni puternic sufletește 798/a
 ÎNTĂRIRE s. f.: boltă cerească, tărie, întăritură 534/b
 ÎNTĂRITURĂ s. f.: boltă cerească, întărire 534/b
 ÎNTIMPINA vb. I. a se ~: (despre necazuri, greutăți) a ajunge, a surprinde 670/a
 ÎNTINA vb. I. și a se ~: a (se) murdări, a (se) pingări 660/a
 ÎNTIȘTI vb. IV.: a sili, a constrînge 693/a
 ÎNTOARCE vb. III.: a abate 56/a; a ~ *către cineva*: a restitui 34/a; a potoli, a liniști 444/b
 ÎNTORT, ÎNTOARTĂ adj.: strîmb 446/b; îndărătnic 406/b
 ÎNTREBA vb. I. a se ~: a întreține o dispută 781/a
 ÎNTRISTĂCIUNE s. f.: tristețe, întristare 679/a, 684/b
 ÎNTRU prep.: ca 147/b
 ÎNTUNEAREC s. n.: număr mare, aici zece mii 578/b, 919/a
 ÎNTUNECAT, ~ Ă adj.: obscur, neclar 251/a
 ÎNTRUNA vb. I.: a se ~: a se întoarce, a reveni 672/a, 684/a, 691/b
 ÎNTURNARE s. f.: întoarcere, revenire 663/b, 689/b
 ÎNVĂLITURĂ s. f.: veșmînt 38/a
 ÎNVĂLUI vb. IV.: a asupri, a nedreptăți 55/b; a se ~: a se amesteca, a interveni 669/a; a se învălmăși, a se încurca; a se îngrijora 685/a
 ÎNVĂLUIALĂ s. f.: nebunie 450/b, 451/b
 ÎNVESTITOR s. m.: sol 475/b
 ÎNVINCI vb. IV.: a birui, a învinge 205/b, 240/a
 ÎNVITA vb. I.: a învrăjbi 431/b
 ÎNVÎRTEJI vb. IV.: a întoarce, a transforma 89/b, 152/a, 201/a, 846/b
 ÎNVÎRTEJIRE s. f.: întoarcere 199/b
 ÎNVÎRTOȘARE s. f.: împietrire, întărire 671/b
 ÎNVOALBE vb. III.: a coace; a pregăti 536/a
 ÎNVOLTA vb. I. a se ~: a crește, a se mări 534/a

J

JALE s. f.: perioadă de doliu 227/b
 JARIȘTE s. f. (și *jăriște*): arșiță, dogoare; incendiu 414/a; loc pe care a ars o casă 689/b
 JIGANIE s. f.: animal (sălbatic) 181/a
 JITNIȚĂ s. f. (și *jîtniță*, *jicniță*): hambar 32/a, 145/b, 330/a
 JÎRTĂVNIC s. n.: altar pentru jertfe, jertfelnic 190/a, 623/a, 690/a
 JÎRTVUI vb. IV. (și a se ~): a (se) jertfi 248/b, 900/a

JÎRTVUIRE s. f.: jertfă 60/a
 JÎRTVUITĂ s. f.: jertfă 922/a

JUCA vb. I: a cînta (la un instrument) 224/a
 JUGĂTORIU s. m.: animal de tracțiune 173/a, 609/b

L

LAMURĂ s. f.: (la metale nobile) partea cea mai pură 314/a

LATURE s. f.: ținut 777/a

LĂCAȘ s. n.: adăpost, locuință 777/a

LĂCUI vb. IV: a găzdui 669/b; a ~ împreună: a popula 671/b; a așeza 497/b

LĂMURIT, ~ Ă adj.: curat 251/b, 307/b, 432/b

LĂNȚUȘ s. n.: lăntșor 310/a

LĂSA vb. I: a se ~: a ierta cuiva o vină 71/b

LEFT s. n.: podoabă femeiască, salbă 584/a

LEGAT s. m.: om întemnițat; prizonier 30/a, 532/a, 787/a

LEGĂTURĂ s. f.: complot 274/b, 275/b

LEGHIRIU s. n.: opal 554/b

LEMN s. n.: pom (roditor) 452/b, 561/a, 677/a

LIMBĂ s. f.: neam; popor 199/b, 574/a, 782/b

LIMBUT, ~ Ă adj.: flecar 668/b, 676/b

LIMBUȚI vb. IV.: a flecări 403/a

LIN, ~ Ă adj.: (despre oameni) blînd, liniștit 676/b

LIPSĂ s. f.: nevoie, trebuință 775/b, 893/b

LIUBOV s. n.: iubire 919/a

LIVA s. f.: miazănoapte, nord 579/a

LIVAN s. n.: tămîie 676/a

LOVI vb. IV.: a pedepsi 63/a

LUA vb. I: a ~ la mulțime: a percepe procente, dobîndă 90/a

LUMINAT, ~ Ă adj.: strălucit 804/b

LUMINĂ s. f.: candelă 56/b; fulger 53/b

LUMINĂTORIU s. n.: făclie; sfeșnic 248/a, 310/b, 603/a

LUMINOS adv.: clar, limpede 780/b

LUNATEC s. m.: animal de o lună 109/b

LUNECA vb. I: a se abate, a greși 673/a

M

MAHIL s. n.: hrană, provizie 245/b

MAINTE adv. ~ de: mai înainte de 771/a

MANĂ s. f.: lichen comestibil; piune făcută din acest lichen 817/b

MANDRAGORĂ s. f.: mătrăgună 221/b, 454/b

MARE adj.: nobil 267/b; s. f.: semeție 927/a; ~ (de aramă): obiect de cult 225/b

MARFĂ s. f. (și *marhă*): vită, animal domestic 23/a, 291/b, 700/b; avere 119/b, 120/b; urmași 121/a; bagaje, lucruri necesare la drum 46/a

MARGHIOL, ~ OALĂ adj.: viclean, înșelător 365/a; isteț 443/b

MARGINE s. f.: capăt, extremitate a corpului sau a membrelor unei ființe 71/b, 173/a

MĂCAR conj. (și ~ ă): căci 736/b; dacă 776/b

MĂDUVĂ s. f. (și *măduă*) ~ a pămîntului: belșug, bogăție 35/a

MĂGURĂ s. f.: ridicătură de pămînt; colină; munte 580/b, 908/a

MĂIESTRI vb. IV: a se ~: a se înțelepți 669/a

MĂIESTRIE s. f.: calitate de a pătrunde tainele, har 573/a; pricepere, iscusință 673/a; uneltire 887/a

MĂIESTRU, ~ IASTRĂ adj.: abil, ingenios 572/b

MĂRIRE s. f.: măreție; glorie [prefată I] 8, 858/b

MĂRIT s. m.: mare dregător 576/a

MĂRTURIE s. f.: jurămînt 33/a

MĂSCĂRI vb. IV.: a insulta, a batjocori 282/a, 328/a, 703/b

MĂSLINET s. n.: plantație de măslini 55/b

MEASER, ~ Ă s. m. și f.: sărac 441/a, 460/b, 576/a

MEHONOTH s. n.: postament 247/b, 248/a

MERTIC s. n.: porție 801/a

MEȘTERSUGI vb. IV.: a lucra cu pricepere, cu abilitate 613/a; a umili 624/a

MEȘTERSUGIRE s. f. (și *meșteșugire*): construcție, execuție 99/a; umilire 885/b

MEȘTERSUGIT, ~ Ă adj.: lucrat cu meșteșug, meșteșugit 689/b

MEȘTERSUGUI vb. IV.: a meșteșugi 669/b, 907/b; a completa, a unelti 213/b, 677/b

MILĂ s. f.: milostenie 678/a

MILOȘIRD, ~ Ă adj.: iertător, milostiv 141/b

MILOȘIRDIE s. f. (și *milosîrzie*): iertare, milostivire 531/b, 754/b, 888/a

MILOSTENIE s. f.: milă; pomană 754/a, 768/a

MINTE s. f.: știință, cunoaștere 387/a

MINUNE s. f.: uimire, mirare 778/a

MIROSENIE s. f.: miros (plăcut) 457/a

MIROSIRE s. f.: mireasmă, parfum 60/b, 811/a

MIROSITURĂ s. f. (mai ales la pl.): balsam, ulei parfumat 309/a, 356/a, 676/a, 811/a

MIROSURI s. n. pl.: balsamuri, mirodenii 61/b, 62/a

MISURCĂ s. f.: coif purtat de războinicii egipteni 325/a, 487/b, 553/b

MIȘEL s. m.: om sărac 883/a

MÎLCOMI vb. IV: a se ~: a sta nemîșcat 341/b; a ispăși 3/b

MÎNA vb. I: a alunga, a goni 775/a

MÎNDRU, ~ Ă, adj.: trufaș 238/b, 737/a

MÎNEA vb. II.: a poposi; a rămîne 575/b, 686/b, 691/a

MÎNECA vb. I. (și *mîneca*): a se scula în zori 13/b, 195/a, 619/a, 680/a; a pleca în zori 737/a; a porni, a (se) îndrepta spre... 188/a, 665/b, 683/b

MÎNECAT s. n. [și *mînicat(e)*, *mînecat(e)*]: de ~, de cătră ~, la ~, pre ~: în zori 53/a, 417/b, 425/b, 515/a, 690/a, 819/b

MÎNTUI vb. IV. (și a se ~): a (se) salva, 47/b, 184/a, 787/b; a păzi, apăra 26/a, 403/a; a (se) răscumpăra 109/b

MÎNTUIRE s. f.: răscumpărare 109/b

MÎȘCOAIE s. f. (și *mușcoaie*): catîrcă 631/b, 646/a

MÎȘCOI s. m. (și *mușcoi*): catîr 8/b, 391/a, 553/b

MOAȘĂ s. f.: bunică 898/b

MOCERITĂ s. f. (și *mociorită*): mocirlă 43/b, 44/a, 473/a

MOHORÎT, ~ Ă adj.: roșu-cărămiziu pînă la roșu-vinăt 56/b, 309/a, 453/b; (s. n.) culoare roșie-purpurie 687/b; haină din stofă purpurie, porfir 628/b, 787/a

MOJÎC s. m.: țaran; om de rînd 10/b, 18/a

MOȘ s. m.: bunic 663/b

MOȘIE s. f.: țară natală; patrie 740/b, 778/a; neam, familie 93/a

MOȘNEAN s. m.: moștenitor 230/a; băștinaș 47/b, 48/a

MOȘNENI vb. IV.: a moșteni 430/b

MOȘTEAN s. m.: moștenitor 783/b, 807/b, 885/a; om liber 167/b

MOȘTENI vb. IV.: a da ca moștenire 135/a

MOȘTENIE s. f.: urmași 167/b

MOȘTENIRE s. f.: șir de urmași, neam 230/a

MREJAR s. m.: pescar 465/a

MREJUIT, ~ *Ă* adj.: prevăzut cu o rețea (de sîrmă) 565/b
 MUIERET s. n.: mulțime de femei 631/b
 MUIEROS, ~ OASĂ adj.: slab la fire, muieratic 458/b
 MUMÎNĂ s. f.: mamă vitregă, mașteră 734/a
 MUNCĂ s. f.: chin, suferință 198/a, 736/b
 MUNCII vb. IV.: a chinui 665/b, 777/b, 796/a
 MURUI vb. IV.: a spoi cu var 591/a
 MURUIALĂ s. f.: var 591/a
 MUSCAL s. n.: nai 574/a
 MUSCĂ s. f. ~ a cea ciinească: tăun 44/b, 45/a
 MUȘTRA vb. I.: a arăta; a judeca [prefată I] 7, 23/b
 MUȘCHI s. m. ~ *ul grîului*: partea cea mai bună a grîului 150/b
 MUȘIȚĂ s. f.: insectă mică, țînțar, musculiță 44/a, 44/b

N

NACEALNIC s. m.: căpetenie 176/b
 NARD s. m.: esență parfumată extrasă din rădăcina unei plante aromate 452/b, 453/b, 785/b
 NAȘTERE s. f.: urmaș; familie; neam 4/b, 146/a, 173/a
 NAVLON s. n. (și *navlu*): taxă percepută pentru transportul pe corabie 595/b
 NĂBOI s. n.: puhoi, torent 794/b
 NĂCOVALNĂ s. f.: nicovală 683/b
 NĂDĂI vb. IV. *a se ~*: a se presimți, a se bănuși 769/a
 NĂDEJDUIT, ~ *Ă* adj.: încrezător 692/a
 NĂDUȘIRE s. f.: sufocare, înecăciune 690/b
 NĂEMITURĂ s. f.: plată 543/b
 NĂIMI vb. IV.: a angaja, a tocmi cu plată (cu simbrie) 22/a, 226/b, 324/a
 NĂIMIRE s. f. (și *năiemire*): angajare, tocmitură cu plată (cu simbrie) 543/b, 544/a
 NĂIMIT s. m.: angajat cu plată, cu simbrie 48/a, 90/a, 623/b
 NĂLBI vb. IV.: a înălbi 781/a
 NĂLBITOR s. m.: persoană care înălbește pînza 781/a
 NĂSĂLIE s. f.: lectică; jilț 176/b, 453/a
 NĂSILNIC, ~ *Ă* adj. (și *năsîlnic*, *-ă*): (despre oameni) violent, rău 105/a, 603/b; dificil 125/a, 194/b; (despre animale) sălbatic, năraș 679/a; (despre pămînt) neroditor 141/a
 NĂSILNICI vb. IV. și *a se ~*: a deveni năsîlnic, neîndurător, greu de suportat 126/b, 314/b, 679/a
 NĂSILNICIE s. f.: îndărătnicie 782/a
 NĂSIPOASĂ s. f.: deșert, pustiu 214/a
 NĂSTRAPĂ s. f.: vas (de băut), cupă, potir 67/a, 454/a, 928/b
 NĂUCIRE s. f.: buimăceală, dezorientare 216/b; extaz 839/b
 NEAMIAZĂZI adv. *în ~*: (pe) la amiază 11/b
 NEAVERE s. f.: lipsă, sărăcie 677/a
 NECĂIRE adv.: nicăieri 371/a
 NECĂLCAT, ~ *Ă* adj.: neumblat, pustiu 83/a
 NECERTAT, ~ *Ă* adj.: fără rost 674/a
 NECINSTI vb. IV. *a se ~*: a se acoperi de rușine, a se disprețui 10/b
 NECURAT s. m.: animal a cărui carne nu este permisă (de Biserică) 183/a
 NEDRĂGĂLAȘ, ~ *Ă* adj.: lipsit de dragoste 856/a
 NEDREPT, ~ EAPTĂ adj.: neadevărat 432/a; (s. m.) mincinos 375/a
 NEDUMEASTIC, ~ *Ă* adj.: neîmblînzit 899/b
 NEGREAȚĂ s. f.: umilînță, smerenie 673/a

NEISPIȚIT, ~ *Ă* adj.: necerțetat 487/b; necugetat 856/a
 NEÎNCHIPUIT, ~ *Ă* adj.: neformat 54/a
 NELEGIUIT, ~ *Ă* adj.: care comite nelegiuiri, păcătos 488/a
 NEMEARNIC, ~ *Ă* adj. (și s. m.): străin de loc; pribeag, venetic 15/a, 84/a, 412/a, 678/b
 NEMERI vb. IV.: a reuși, a izbui 29/b; a dobîndi, a obține 853/a
 NEMERNICI vb. IV.: a pribegi 36/b, 187/b, 623/b; a ajunge, a se așeza într-un loc 84/a, 430/b, 683/b
 NEMERNICIE s. f.: pribegie 664/a, 674/b; loc străin 685/a; rătăcire, abatere 671/b
 NENĂDĂJDUIT, ~ *Ă* adj.: deznădăduit 737/b
 NEOBLICIT, ~ *Ă* adj.: nepătruns 442/b
 NEOBREZUIRE s. f.: necircumcizie 694/a
 NEOBREZUIT s. m.: bărbat necircumcis 204/a, 484/a
 NEPEDEPSIRE s. f.: lipsă de educație 674/b
 NEPEDEPSIT, ~ *Ă* adj. (și s. m.): (om) lipsit de educație 667/b, 674/b
 NEPLOUARE s. f.: secetă 487/b, 681/b
 NEPOT s. m.: urmaș, descendent 687/a, 688/b
 NEPRESTAN adv.: neîncetat, mereu 578/a, 682/b
 NEPRIATIN s. m.: dușman 15/b, 682/a, 742/a
 NEPRIATNIC s. m.: dușman 15/a
 NEPUTINȚA vb. I.: a-și pierde forța, vlagă; a slăbi 789/a
 NEPUTRED, *Ă* adj.: care nu putrezește; veșnic 66/b
 NERUȘINAT, *Ă* adj.: care nu trebuie să se rușineze, demn, mîndru 573/a
 NEȘTINE pron.: cineva 54/b, 464/a, 814/b
 NETOCMEALĂ s. f.: lipsă de înțelegere, vrajbă 294/a
 NEVASTĂ s. f.: mireasă 453/b, 488/b
 NEVĂTĂMAT, ~ *Ă* adj.: cinstit; neînfrișat 738/a
 NEVICLEAN, ~ *Ă* adj.: cinstit 18/a
 NEVINUI vb. IV. *a se ~*: a fi nevinovat 670/a
 NICIODINIOARĂ adv. (și *nicidinioară*, *niceodinioară*): niciodată 673/a, 775/b, 783/a
 NOR s. f.: noră 801/b
 NOROC s. n.: soartă 919/b
 NOROD s. n. (și *nărod*): seminție, neam 115/b; popor 671/b, 689/a
 NOROS, ~ OASĂ adj.: înnourat 152/a
 NUȘOARĂ s. f.: nucă mică 57/b
 NUMAICÎT adv.: imediat 775/a, 780/a, 786/b
 NUMEIRE s. f.: pomenire; invocare 563/a
 NUMIT, ~ *Ă* adj.: vestit, renumit 145/a, 629/b, 686/b

O

OARECINE pron.: cineva, careva 781/b, 782/a
 OBEZIT, ~ *Ă* adj.: legat, pus în obezi 414/a
 OBICIUI vb. IV.: a obișnui 675/a, 675/b, 682/b
 OBICIUIRE s. f.: obișnuire 738/a
 OBÎRȘI vb. IV. (și *a se ~*): a (se) sfîrși 34/a, 321/a, 736/b; a succeda 361/a
 OBLU, OABLĂ adj.: neted (și rotunjit) 454/a
 OBORÎ vb. IV.: a doborî 267/a, 552/b, 721/a
 OBRAZ s. n. *a lua ~*: a cuteza 685/b; *a lua ~ ul cuiva*: a-l părtini, a-l avantaja 85/a; *după ~ ul cuiva*: la fel cu, asemănător cu 4/a
 OBREZANIE s. f.: circumcizie 41/b, 819/b, 856/b
 OBREZUI vb. IV.: a tăia împrejur (un nou născut), a circumcide 48/a, 359/a, 631/a
 OBROC s. n. *a pune supt ~*: a tăinui, a ascunde 777/a
 OBȘTE s. f. *de ~* pretutindeni 672/b; împreună 691/b
 OBȘTUITOR, ~ OARE s. m. și f.: persoană care face parte dintr-o obște 361/a

OCĂRÎ vb. IV.: a certa 208/a; a bârbi, a ponegri 919/a
 OCĂZUI vb. IV.: a lenevi 633/a
 OCINĂ s. f.: bucată de pământ (moștenită), moșie 38/b,
 678/a, 833/a
 ODAIE s. f.: tîrlă cu grajduri pentru vite; adăpost
 pentru vite în preajma pășunii 120/b, 121/a
 ODIHNI vb. IV.: a liniști 207/a; a apăra 136/a; a linguși
 439/a
 ODRASLĂ s. f.: mlădiță, lăstar 545/a
 ODRĂSLI vb. IV.: a înmuguri; a înverzi 30/a
 OJOGI vb. IV. a se ~: a se preface în cărbuni prin
 ardere 375/b
 OJOGITURĂ s. f.: tăciune; lemn ars 501/b
 OLĂCAR s. m.: curier; sol 700/a
 OM s. m.: bărbat 173/a
 OMEȚI vb. IV. a se ~: a se acoperi cu omăt, a se înză-
 pezi 402/b
 ONIHA subst.: plantă aromată 62/a
 ONIHION s. n.: varietate neagră de agat utilizată ca
 piatră semiprețioasă, onix 554/b
 OPĂCI vb. IV.: a deruta, a dezorienta 886/a
 OPRI vb. IV.: a înceta 370/b; a refuza, a respinge
 261/a
 ORGAN s. n.: instrument muzical; harfă, lăută, liră
 224/a, 593/a
 OSANNA s. f.: exclamație de bucurie și de slăvire;
 laudă! mărire! slavă! 783/a
 OSEBI vb. IV. și a se ~: a (se) despărți, a (se) separa
 99/b, 136/a, 692/b; a alege 157/a, 249/a, 341/a; a
 izola 78/a; a lăsa deoparte 341/a, 613/b; a se
 retrage, a fugi 40/a
 OSEBIRE s. f.: loc de pășune 123/a
 OSEBIT, ~ Ă adj.: despărțit, separat 691/b; (s. f.) capi-
 tală a unui ținut 225/a
 OSÎRDIE s. f.: rivnă, zel 914/b; mărinimie 739/b
 OSÎRDIOS, ~ OASĂ adj.: sirguincios, zelos 771/a
 OSTOI vb. IV. și a se ~: a (se) liniști, a înceta 668/b,
 675/b
 OSTROV s. n.: insulă 686/b, 688/b
 OȘTI vb. IV. a (se) ~: a (se) război, a (se) lupta 469/a,
 643/b, 896/a
 OȘTIRE s. f.: luptă 896/a
 OTAC s. n.: ceată, grup 797/a
 OTCÎRMUI vb. IV.: a conduce 691/b
 OTEȘIRE s. f.: alinare 888/a

P

PACE s. f. om de ~: om cinstit 32/a
 PAGUBĂ s. f. a da ~: a fixa o taxă, un impozit 235/b;
 prejudiciu moral [prefață I] 3
 PAMENTE s. f. (și pamete): amintire, pomenire 97/b,
 120/a
 PARDOS s. m.: leopard 927/a
 PARIMIE s. f. (și paremie): sentință, pildă 683/b, 688/
 b
 PARIN subst.: marmură (de Paros) 355/b
 PARTE s. f.: părtașie 916/b
 PAT s. n.: năsalie 222/b; ~ de sămînță: legătură tru-
 pească 85/a
 PATIMĂ s. f.: pornire, instinct 740/b
 PATRU num. a ~ a: sfert, pătrime 117/a
 PAVĂȚĂ s. f. (și pavăză): scut 207/b, 392/a, 550/b;
 copcă, agrafă 59/a
 PĂGÎN, ~ Ă adj.: necredincios; nelegiuit 671/b
 PĂGÎNI vb. IV.: a se abate de la normele religiei creș-
 ține, a păcătui 139/a, 580/a, 671/b
 PĂHĂRNICIE s. f.: mulțime de pahare 715/b

PĂLÂNCUȚĂ s. f.: palancă, tabără închisă de dimen-
 siuni mai mici 716/a
 PĂLICIUNE s. f.: rugină a plantelor, pălitură 407/a
 PĂLITURĂ s. f.: rugină a plantelor, păliciune 146/b,
 249/a
 PĂMÎNT s. n.: țară 93/a; uscat 792/b
 PĂPUȘĂ s. f.: mănunchi, legătură 215/a, 232/a, 268/b
 PĂRĂSI vb. IV.: a înceta, a opri 62/b, 203/a, 691/a; a
 evita 897/a, 899/a
 PĂRĂSIT s. m.: om eliberat 272/a
 PĂRÎNGĂ s. f.: prăjină, drug 61/a, 310/b
 PĂRMĂCUIT, ~ Ă adj.: întărit cu birne, cu parmaci
 247/a
 PĂRUȘ s. m.: țaruș utilizat la săpat 143/a
 PĂSA vb. I. (folosit mai ales la imperativ): a pleca, a se
 duce; a merge 21/a, 158/a, 815/b
 PĂȘITURĂ s. f.: pas 687/b
 PĂVĂȚAȘ s. m.: luptător înarmat cu pavăză 317/a,
 318/b
 PEDEPSI vb. IV.: a învăța, a instrui [prefață I] 4; a se
 ~: a se învăța minte 91/a
 PEDEPSIT, ~ Ă adj.: învățat [prefață I] 6
 PEDESTRU s. m.: persoană care merge pe jos 779/a
 PEFCU s. m.: chiparos 245/b, 246/b
 PELIȚE s. f. pl.: trup 377/a
 PEMPREJUR s. m.: împejurime 168/a
 PENTRU prep.: din pricina 389/b; împotriva 385/b;
 despre 902/b
 PESTI vb. IV.: a întârzia 801/b
 PETRECE vb. III.: a trece sau a face să treacă prin...
 279/b, 371/b; a muta 228/b; a se ~: a se abate
 373/a; a străbate, a parcurge 239/b
 PETRECIERE s. f.: moarte [prefață I] 4; fel de viață,
 viețuire 897/a, 899/b; comportament, conduită
 368/a; loc în care trăiește cineva 365/a, 371/b
 PEAVEȚ s. m.: cîntăreț (la biserică) 310/b; s. n. cîntare
 de laudă 891/b
 PEVECIOARĂ s. f.: pavăță mică 59/a, 699/b
 PEVEȚI vb. IV.: a cînta la biserică, a pevețui 311/a,
 389/b
 PEVEȚUI vb. IV.: a cînta la biserică, a peveți 176/b,
 413/b
 PIATRĂ s. f.: stîncă 64/a
 PIELM s. n.: făină de calitate care se pune pe aluatul
 de piine ca să nu se lipească 229/b; aluat; plămă-
 deală 48/a
 PIERDE vb. III.: a ucide, a omori 126/a; a distruge, a
 nimici 47/b, 135/a; a da uitării 206/a
 PIL s. m.: elefant 396/a, 697/b, 702/a
 PILDĂ s. f.: parabolă 683/b, 776/a, 779/b; exemplu,
 model [prefață I] 4, 114/a
 PILDUI vb. IV.: a vorbi în pilde 668/a
 PILUG s. n.: pisălog (la piuliță) 441/b
 PININ subst.: sidif 355/b
 PIPĂIRE s. f. (și ~ de bube): rană (produsă de lepră)
 78/a, 81/a, 141/a
 PIPĂIT, ~ Ă adj. întunec ~: întuneric de nepătruns
 46/b
 PISC s. n. ~ ul mării: golf 164/a
 PIȘȚI vb. IV.: a fișni 264/a
 PITLIV, ~ Ă adj.: profetic 844/b
 PIZMĂ s. f.: invidie, gelozie 20/a, 787/a; minie 677/b
 PIZMI vb. IV.: a invidia; a urî, a dușmăni 668/b, 778/b
 PIZMUI vb. IV.: a invidia; a dușmăni 678/a
 PÎNGĂRICIUNE s. f.: pîngărire, păcat 74/a, 79/b,
 627/a
 PÎNGĂRIT s. m.: om păcătos [prefață I] 7

- PÎRÎȘ s. m.: om care pîrăște, reclamant 926/b
 PÎRPĂRIȚĂ s. f.: piatră alergătoare la moară 143/b
 PLAȘCĂ s. f.: răsplată, recompensă 869/b
 PLĂCERE s. f.: lucru plăcut lui Dumnezeu 141/b
 PLĂMÎNĂ s. f.: plămîn 264/a
 PLEAN s. n.: pradă, captură (de război) 555/b, 631/b
 704/a
 PLEAȘĂ s. f.: chelie 79/b, 86/b
 PLEAVILĂ s. f.: plivit 453/a
 PLECARIE s. f.: supunere, smerenie 670/b
 PLENUI vb. IV.: a jefui, a prăda 555/b, 563/a
 PLENUIRE s. f.: prădare, pradă 623/b
 PLEȘIV adj. m.: chel, pleșuv 79/b
 PLEȘUVI vb. IV.: a rămîne fără păr pe cap, a cheli
 554/a
 PLEȘUVIRE s. f.: chelie 457/a, 537/b, 554/a
 PLEȘUVITURĂ s. f.: parte a capului de pe care s-a ras
 părul 136/b
 PLÎNGĂTORIU, ~ OARE adj.: (despre plante, copaci)
 cu ramuri lungi, flexibile 223/b
 POALĂ s. f. (și ~ *de acoperit*): perdea 58/a, 66/b
 POAMĂ s. f.: viță de vie 104/a, 105/a
 POCAANIE s. f.: pocăință 803/b
 PODOABĂ s. f.: înfățișare, aspect, chip 636/b
 PODVODĂRI vb. IV.: a face podvadă, a transporta, a
 căra (contra plată) 754/a
 POFALĂ s. f.: laudă 145/a
 POFTĂ s. f. (și *pohtă*): patimă, viciu [preață I] 4; (pl.)
 lucruri de preț 582/b
 POFTORIRE s. f.: repetare, insistență 685/b
 POGREBANIE s. f.: înmormîntare 318/b, 321/b
 POGORÎ vb. IV.: a coborî 207/b, 774/b, 785/a
 POGORÎRE s. f.: coborîre; cădere 686/b, 688/a
 POLC s. n.: nume dat unei unități militare corespun-
 zînd regimentului de mai tîrziu 94/a, 729/a
 POLIMAR s. n.: întăritură de scînduri la o cetate, păli-
 mar 668/a
 POLITIE s. f.: regulă de comportament social; canon
 720/a, 724/b
 POLOG s. n.: așternut 628/b
 POMĂZUI vb. IV.: a unge, a mirui (clerici, domnitori
 etc.) 59/b
 POMENIRE s. f.: aducere-aminte, amintire 785/b,
 915/a
 PONOS s. n.: ocară 22/a, 634/b; dezonoare, ponegrire
 688/b, 743/a; defăimare 685/b; reproș 685/b
 PONOSLUI vb. IV.: a defăima, a calomnia 673/b
 PONOSLUIRE s. f.: învinuire 900/b
 PORUMB s. m.: porumbel 98/b, 452/b, 814/a
 PORUMBAȘ s. m.: porumbel 70/a
 PORFIRION s. m.: pasăre de apă 77/a
 POSADNICĂ s. f.: concubină 289/a, 652/b, 720/b
 POSLANIC s. m.: împuternicit 202/a, 207/a
 POSLANIE s. f.: epistolă, scrisoare cu conținut teolo-
 gic, 812/b
 POSLUȘANIE s. f.: serviciu, slujbă 21/b, 323/b; slujbă
 religioasă 291/b; (pl.) obiecte necesare la oficierea
 unui serviciu religios 96/b
 POSLUȘI vb. IV. (și *posluji*): a sluji, a servi 21/b, 96/b,
 665/b; a asculta 95/a
 POSLUȘIRE s. f.: servire 363/a; ascultare 735/a
 POSLUȘNIC s. m. (și *poslujnic*): slujitor 178/a, 202/a,
 405/b
 POTICALĂ s. f.: supărare, necaz 629/b
 POTOPI vb. IV. *a se* ~: a se distruge 109/a
 POVARĂ s. f.: marfă 929/b
 POVĂȚI vb. IV.: a îndruma, a povățui 50/a, 376/a; a
 guverna, a conduce 359/b
 POVĂȚITOR, ~ OARE s. m. și f.: persoană care con-
 duce, guvernează 38/a, 256/b
 POVĂȚUI vb. IV.: a îndruma; a conduce, a povăți
 437/b
 POVĂȚUITOR s. m.: căpetenie, conducător 129/b,
 445/a, 623/b
 PRAPOR s. m.: membrană care acoperă un organ
 intern 60/a
 PRAZNIC s. n.: sărbătoare religioasă 47/b, 48/b,
 787/a
 PRĂȘTIAȘ s. m.: ostaș care lupta cu praștia 190/a,
 624/b
 PRE prep.: pentru 148/b, 489/b
 PREABUN, ~ Ă adj.: foarte bun [preață I] 3
 PREACURA vb. I.: a curge din plin 743/b
 PREACURVAR, ~ Ă adj.: desfrînat 85/b, 676/b, 780/b
 PREACURVĂ s. f.: femeie adulteră; femeie foarte des-
 frînată 85/b
 PREACURVI vb. IV.: a comite un adulter; a duce o
 viață de desfrîu 53/b, 675/b, 782/a; a atrage în
 desfrîu 85/b
 PREACURVIE s. f.: adulter; desfrînare 779/b
 PRAFĂLIAT, ~ Ă adj.: preafălit 525/b
 PRAÎMPUTA vb. I.: a certa tare 670/a
 PREJUR prep.: împejur 774/b, 781/b; lîngă 149/b; cu
 privire la, despre 888/b
 PREPUNE vb. III.: a crede, a socoti 664/a
 PREPUS s. n.: bănuială 897/b
 PRICĂJIT, ~ Ă adj.: (despre ființe) nevoiaș, neputin-
 cios 666/a; s. m. desfrînat 264/b
 PRICĂJITURĂ s. f.: ticăloșie, infamie 256/b
 PRICE s. f.: ceartă, neînțelegere; dispută 52/a, 678/a,
 684/b
 PRICELNIC, ~ Ă adj.: certăreț, gîlcevitor 490/a,
 535/a, 870/b
 PRICEPE vb. III. (și *pricipie*): a examina 16/a
 PRICI vb. IV. *a se* ~: a se certa 666/a, 781/a, 920/a; a
 cîrți 23/b, 175/b, 203/a
 PRICITOR, ~ OARE adj.: (despre oameni) cîrtitor
 426/a, 861/b
 PRIGONI vb. IV. *a se* ~: a se certa 781/b, 784/a
 PRIHANĂ s. f. *a avea* ~ *cătră cineva*: a-l învinui, a se
 plînge 891/b
 PRILĂSTIRE s. f.: amăgire, înșelare 717/a
 PRILĂSTITOR, ~ OARE adj.: amăgitor, înșelător
 807/b
 PRILEJ s. n.: pretext 784/b
 PRILESTI vb. IV. (și *prelesti*): a amăgi, a înșela 217/b,
 361/a, 511/b
 PRIMENI vb. IV. (și *premeni*) *a (se)* ~: a (se) schimba
 201/b, 669/b, 677/b; a face să revină sau a-și
 reveni (la o situație, stare etc.) 149/a, 359/a
 PRIMENIRE s. f. (și *premenire*): schimbare 361/a,
 682/b, 686/a; mutare, strămutare 249/b
 PRIN s. m.: arbore forestier, specie de stejar 692/b
 PRIPEALNIC, ~ Ă adj.: dogoritor 659/a
 PRIPEC s. n.: zăduf, arșiță 686/a
 PRISTAV s. m.: crainic 673/b
 PRISTĂNI vb. IV.: a se alătura cuiva; a urma; a susține
 55/b, 811/a; a se învoi, a accepta 846/b; a îngădui,
 a tolera 711/a; a se statornici 56/a
 PRISTĂVI vb. IV. (și *prestăvi*): a muri 241/b, 277/a,
 720/b
 PRIȘLEȘI vb. IV. *a (se)* ~: a (se) strămuta 176/b
 PRIȘLEȘ s. m.: om străin, venetic 549/b; pribeag
 428/a
 PRIVEGHE s. f.: strajă 490/a

PROCLECIUNE s. f.: blestem, afurisenie 850/b
 PROCLEȚI vb. IV.: a blestema 205/b, 281/b, 699/b
 PROCLEȚIE s. f.: blestemăție 932/a
 PROSTATEC, ~ *Ă* adj.: neînțelept, nepriceput 718/b
 PROSTIME s. f.: curățenie sufletească, nevinovăție
 307/b, 833/a; *cu* ~: deschis, sincer 735/b
 PROȘCĂ s. f.: țintă 211/a, 531/b, 654/b
 PUIA vb. I.: a se înmulți 462/b
 PUNE vb. III. *a se* ~: a se supune 307/b
 PUNERE s. f. și ~ *înainte*: ofrandă 198/b, 212/a; ~
înainte: inițiativă 737/b; ~ *de fii*: înfiere 860/a
 PUTERE s. f.: minune 778/a, 781/b; oaste, armată
 93/a, 244/b, 623/b

R

RANĂ s. f.: lovitură, bătaie 877/a, 879/b; ~ *eghipte-
nească la șezuturi*: fistulă anală 146/b; pedeapsă;
chin; încercare 47/b, 928/a
 RATH s. n.: inel din metal prețios 180/a
 RAVVI s. m.: conducător religios al unei comunități
mozaice, rabin 786/b
 RĂDICA vb. I.: a face să înceteze 42/a; a nimici, a dis-
truge 240/a; a anula 119/a
 RĂDICARE s. f.: răzvrătire 277/a, 278/a; loc întărit
201/a
 RĂMĂȘIȚĂ s. f.: descendent, urmaș 689/a
 RĂPȘTI vb. IV.: a murmura, a cârți 471/a, 624/a,
669/a
 RĂPȘTIRE s. f.: cârtire 668/a, 914/a
 RĂPȘTITOR s. m.: om cârtitor 920/b
 RĂPUȘTIU s. n.: deșert, pustiu 657/b
 RĂSĂRITĂ s. f.: răsărit 924/a
 RĂSCUMPĂRARE s. f.: mîntuire, izbăvire 790/b
 RĂSPUNDERE s. f.: apărare, răspuns 900/a
 RĂSPUNS s. n.: apărare, răspundere 887/b
 RĂSUCIT, ~ *Ă* adj. *roșu* ~: roșu purpuriu 62/a
 RĂSUNA vb. I.: a cânta (la un instrument) 224/a
 RĂȘCHIRARE s. f.: risipire 909/b
 RĂTĂCI vb. IV.: a face să greșească drumul, direcția
368/b; a răzleți 368/b; a se așeza într-un loc străin
690/b; (și *a se* ~) a se abate de la o normă reli-
gioasă, a păcătui 784/a
 RĂTĂCIRE s. f.: pribegie 681/a
 RĂTĂCIT s. m.: om care pribegeste; pribeg, călător
681/a
 RĂVENEALĂ s. f.: umezeală 795/b
 RĂZBOI s. n. *a da* ~: a se lupta, a se război 197/a
 RĂZIMAT, ~ *Ă* adj. *ceale* ~ *e*: stâlpi de susținere, întă-
rituri 280/b
 RÎNDUI vb. IV.: a hotărî, a dispune 782/a; a fixa, a
preciza 691/b, 779/b
 RÎNDUIALĂ s. f.: obicei, datină 679/b; mod de dispu-
nere a trupelor 197/b; oaste, armată 119/b, 208/a;
poziție socială 788/b
 RÎNDUIȚOR s. m.: organizator 577/b
 RÎVNI vb. IV.: a aspira, a năzui 691/a; a invidia; a duș-
măni 668/a, 682/b, 687/b
 RÎVNIRE s. f.: rîvnă, zel 889/a; patimă 684/b,
pedeapsă 689/a; ~ împotriva: gelozie 84/a
 RÎVNITORIU, ~ *OARE* adj.: zelos 64/b, 600/a
 ROBIME s. f.: mulțime de robi 151/a; sclavie; prizo-
niera 146/b
 ROD s. n.: copil, prunc 222/b
 RODIE s. f.: ornament metalic în formă de rodie 287/a
 RODIOARĂ s. f.: ornament metalic în formă de rodie
mică 68/b, 687/b

ROJDI vb. IV.: a înțepa; a juli 179/b
 ROST s. n.: gură 196/a, 258/b, 584/a
 RUDĂ s. f.: neam 687/a, 780/b, 808/b
 RUȘI vb. IV.: a (se) înroși, a se rușina 79/a
 RUȘINARE s. f.: rușine 524/b

S

SAHAIDAC s. n.: tolbă (pentru săgeți), săhăidac 553/b
 SANFIR s. n.: safir 931/b
 SARDIU subst. (și *sardie*, *sardion*): piatră semipre-
țioasă transparentă, de culoare roșie sau brună
59/a, 442/b, 554/b
 SATA subst.: măsură de capacitate pentru cereale
605/b
 SAȚIU s. n.: abundență; îndestulare 664/a; *de* ~: des-
tul; din plin 32/b, 50/b, 90/b
 SĂ conj.: dacă 130/a, 149/a, 270/a
 SĂBLAZNĂ s. f.: poluție 143/a
 SĂBOR s. n.: adunare 784/b, 785/a
 SĂLAȘ s. n.: adăpost; locuință 785/b, 790/a
 SĂLĂȘLUI vb. IV. (și *sălășui*): a locui, a trăi 24/a, 224/
b, 777/a; *a (se)* ~: a (se) așeza 3/a; a petrece un
anumit timp într-un loc 192/a; a găzdui 909/a
 SĂLĂȘLUIRE s. f.: sălaș 65/a, 687/a
 SĂMÎNȚĂ s. f.: urmaș, descendent, seminție 144/a,
784/a; neam 668/b, 687/a
 SĂPA vb. I.: a dărîma. a surpa 260/b
 SĂPAT, ~ *Ă* adj.: dărîmat, surpat 259/b; *ceale* *e*:
idoli 600/b
 SĂRAC s. m.: copil orfan 55/a, 665/b
 SĂRUTA vb. I.: a îmbrățișa 864/b
 SĂVAI conj.: chiar, dacă 443/b, 673/a, 878/b; fie că
449/a; fie, ori 231/b
 SĂVÎRȘENIE s. f. (și *sfîrșenie*): sfîrșit 776/a; sfințire
60/b
 SĂVÎRȘI vb. IV.: a încheia, a sfîrși [prefață I] 1, 242/a,
244/a; *a se* ~: a muri 668/b, 671/a; a înfăptui
672/a, 683/b; a sfinți 60/b
 SĂVÎRȘIRE s. f.: sfîrșit 684/a, 686/a; moarte 669/b,
689/a; înfăptuire, îndeplinire 683/b, 690/a; sfin-
țire 60/b
 SĂVÎRȘIT s. n.: sfîrșit, capăt 55/b, 371/b, 693/a;
moarte 36/a, 664/a, 688/a; înfăptuire, îndeplinire
307/b, 357/b; scop [prefață I] 6; (s. m.) om desă-
vîrșit [prefață I] 6
 SĂVÎRȘITORIU s. m.: persoană care înfăptuiește,
îndeplinește 680/b
 SCAFĂ s. f.: blid, strachină 693/b
 SCALĂ s. f.: port 467/a
 SCĂFÎRLIE s. f.: parte a sfeșnicului scobită în formă
de cupă 57/a, 67/a
 SCĂPĂȚĂ vb. I. și *a se* ~: a (se) îndepărta, a (se) abate
431/a, 432/a
 SCHIMBARE s. f.: preț al unei tranzacții 143/a
 SCHIPTRU s. n.: autoritate, putere 681/b
 SCÎRBĂ s. f.: necaz, suferință 3/a, 201/b, 921/a; ură,
dușmănie 668/b, 671/a, 673/a; *cu* ~: aspru, cu ură
32/a
 SCÎRBI vb. IV. *a se* ~: a se supăra, a se mînia 30/b,
150/b, 693/b; a (se) dezgusta, a (se) îngrețoșa
131/b
 SCÎRBIRE s. f.: mîniere 257/a; dezgust, îngrețoșare
121/b
 SCÎRBUIRE s. f.: dezgust, îngrețoșare 131/b
 SCLIP s. n.: coloană de susținere la o arcadă 246/b
 SCOATE vb. III.: a depărta 37/b; a alunga 40/a; a
salva, a mîntui 151/b

- SCOATERE-AFARĂ s. f.: alungare, exilare 531/a
SCOPIŢ s. m.: bărbat castrat, eunuc, famen 200/a, 263/b, 476/a
SCORPIDIE s. f.: scorpion 702/b
SCRIITORIU s. m. ~ *de pământ*: geograf [prefață II] 10
SCRIPTURĂ s. f.: inscripție 767/a, 784/a; și *vechea* ~: Vechiul Testament [prefață I] 7, 786/b
SCRIPTURĂ s. f.: inscripție 767/a, 784/a; și *vechea* ~: Vechiul Testament [prefață I] 7, 786/b
SCRISOARE s. f.: scriere, notare 685/b; scriere, text scris [prefață I] 7, 784/a, 812/b; și ~ *săpată*: inscripție 687/b, 787/a; ~ *de norod*: listă de recensământ 375/b
SCUIPI vb. IV.: a scuipa 780/b, 782/b, 787/a
SCUTEALĂ s. f.: apărare, protecție 681/a
SCUTI vb. IV.: a apăra 429/b, 624/b; *a se* ~: a se sprijini 735/b
SECERE s. f.: seceriș 185/b
SEMĂNA vb. I.: a împrăstia 91/b, 128/a
SEMINȚIE s. f. (și *simentie*): descendent; totalitatea descendenților, neam, sămînță 6/b, 133/b, 134/a, 142/b
SEMN s. n.: minune 814/b, 822/b
SEMNA vb. I.: a însemna, a nota 690/b
SETECIUNE s. f.: uscăciune, secetă 150/b, 433/b
SFADNIC, ~ *Ă* adj.: certăreț 440/b, 900/b
SFAT s. n.: adunare, întrunire 785/a, 787/a; plan 242/a
SFINȚENIE s. f.: templu 531/b, 580/b
SFINȚIRE s. f.: locaș sfânt, templu; biserică 57/a, 688/b, 690/a
SFÎNȚĂ s. f.: templu, sfințenie, sfințire 623/b; (pl.) lucruri sfinte 135/b
SFÎRȘANIE s. f.: sfârșit 776/a
SHIN s. m.: mesteacăn 692/b
SICHERĂ s. f.: băutura alcoolică 458/a, 469/b, 788/b
SICLU s. m.: monedă; măsură de greutate 120/a
SICRIU s. n. și ~ *ul făgăduinței*, ~ *ul lui Dumnezeu*: chivot 197/a, 243/a, 784/b
SILĂ s. f.: putere [prefață II] 9, 387/b, 679/a; ~ *a cerului*: bolta cerească 576/a
SILNIC, ~ *Ă* adj., s. m. și f. (și *silnic*): (om) puternic; stăpînitor 432/b, 501/b, 622/b, 668/b, 744/b
SINAGOG s. n. (și *sinagoghi*, *sinagoghie*): templu 775/a, 777/b, 778/a
SINGUR pron. (și *singur*): însuși 687/b, 814/a, 907/b
SIRIMAN s. m.: orfan 681/b
SÎMBETA vb. I. *a* ~ *sîmbetele*: a ține, a serba sîmbetele 88/b
SÎMCEA s. f.: vîrf, pisc 753/b
SÎNGE s. n. ~ *de struguri* sau ~ *le strugurelui*: vin 684/a, 690/a; (pl.) vărsări de ~ 215/b, 675/a
SÎNGIF s. n.: ciucure, canaf 66/b, 107/b
SÎRGUI vb. IV.: a alerga, a se grăbi 11/b, 385/b, 630/b
SÎRGUIALĂ s. f.: grabă 578/a, 737/b; străduință 138/a
SLĂBĂNOG s. m.: om paralizat, paralytic 775/a, 775/b
SLĂBĂNOGI vb. IV. (și *slobonogi*): a-și pierde puterea, a slăbi 38/a
SLĂBICIUNE s. f.: boală 56/a
SLOBOZI vb. IV.: a permite cuiva să plece 779/a, 780/a; a lăsa din mînă 775/b; a elibera din captivitate 787/a
SLOBOZIRE s. f.: libertate 671/b
SMERI vb. IV.: a înfrînge, a supune 199/b, 202/b, 456/a; (despre femei) a necinsti, a silui 25/a
SMIDĂ s. f.: grindină 386/a, 684/a
SMINTI vb. IV.: a se îndepărta, a se lepăda de cineva, 778/a, 786/a; a zăpăci, a tulbura 781/b, 795/a
SMÎRDĂ s. f.: murdărie 367/a, 442/b
SMOCHINET s. n.: loc plantat cu smochini 495/b
SOCOTEALĂ s. f.: chibzuială 430/a
SOCOTI vb. IV. și *a se* ~: a chibzui, a se gîndi; a cerceta 185/b, 244/b, 262/b; a examina 34/b, 388/a, 412/a; a fi considerat 787/b; a considera 778/b
SOCOTINȚĂ s. f.: numărătoare 61/b
SOCOTITORIU adj. m.: priceput 31/b; (s. m.) supra-veghetor 96/a
SOR s. f.: soră 717/b
SORB s. n.: vîrtej de apă; golf 854/a
SORTȘ s. m. (de obicei la pl.): mod de stabilire, de alegere sau repartizare 653/a, 653/b; (*a da*) *cu sort*: (*a da*) moștenire 133/a, 139/b, 672/a
SOȚIE s. f.: tovarăș, însoțitor 685/b, 788/a, 792/b
SOȚIIRE s. f.: însoțire, tovarășie 73/a
SPARGE vb. III.: a sfîșia 266/b
SPĂMÎNTA vb. I.: a se înspăimînta 775/a, 782/b, 788/a
SPĂMÎNTARE s. f.: extaz 402/b
SPĂȘI vb. IV. *a se* ~: a se mîntui 604/b, 782/b, 788/a
SPECULATOR s. m.: călău 778/b
SPICUI vb. IV.: a înșela, a amăgi 457/a
SPOGÎRNICEALE subst. pl.: ornamente în formă de semilună la frîie 180/a
SPOIALĂ s. f.: substanță folosită pentru spoit; var 145/a
SPRE prep.: pentru; în timpul 751/a, 908/b; către 887/a, 914/a
SPRIJINEALĂ s. f.: ajutor, sprijin 690/b
STACTI s. f. (și *stactie*): mirt 396/a, 452/b, 676/a
STADIU s. n.: unitate de măsură pentru lungimi 811/b
STATIR s. m.: monedă de argint 763/b
STEMĂ s. f.: diademă, coroană 356/a
STEPENĂ s. f.: treaptă; rang 272/a, 896/b
STIH s. n.: verset 788/a
STIHIE s. f.: forță (distrugătoare) 882/b, 916/a
STINGE vb. III.: a omori 736/b; a face să dispară, să piară 148/a
STIRAC s. m.: arbore rășinos 22/b
STÎLP s. m.: monument; coloană 149/b, 234/a
STÎLPARE s. f.: ramură (verde) 38/b, 588/b, 783/a
STÎLPI vb. IV.: a ridica un monument, un stîlp 234/a
STOCI vb. IV.: a stoarce 365/b
STRAJNÎȚĂ s. f.: bastion, fortăreață 257/a
STRĂMURARE s. f.: băț ascuțit cu care se îndeamnă vitele 683/a, 880/a
STRICA vb. I.: a distruge 734/a; a vătămă, a răni 578/a
STRICARE s. f.: vătămă, rănire 578/a
STRICAT s. m.: lepros 97/a, 775/a, 805/a
STRICĂCIUNE s. f.: lepră 268/b, 775/a, 792/b
STRIGARE s. f.: plîngere 47/a
STRÎMB, ~ *Ă* adj.: viclean, păcătos 833/a
STRÎMBĂTATE s. f.: vină 23/b
STRÎNGE vb. III.: a sili 856/b
STRUNCINARE s. f.: rană; semn 445/b
STRUNCINĂTURĂ s. f.: semn, umflătură 627/b
SUCIT s. n.: ciucure 142/a
SUDALNICĂ adj. f.: arțăgoasă 443/b
SUFLĂTOR s. m.: viețuitor 161/a
SUGĂTORIU s. m.: sugaci 151/a
SUMUI vb. IV.: a restrînge, a rezuma 680/a
SUPUNERE s. f.: cenușar 57/b
SURPA vb. I.: a nimici, a distruge 126/b, 205/a
SUTAȘ, s. m.: centurion 787/b

S

SES, ~ *Ă* adj.: neted, întins, plan 129/a
 ȘINIC s. n.: unitate de măsură pentru cereale 923/b
 ȘIP s. n.: vas pentru lichide; sticlă 272/a
 ȘIREAG s. n.: coloană de ostași; cohortă 787/a
 ȘOMÎC s. m.: cîrțiță 77/b
 ȘOPTI vb. IV.: a cleveți, a birfi 674/b
 ȘOPTITORIU s. m.: om clevețitor, birfitor 678/a
 ȘTIUT, ~ *Ă* adj.: cunoscător 124/b, 669/a
 ȘUIERARE s. f.: batjocură 505/a

T

TABĂRĂ s. f.: mulțime, gloată 686/a
 TALANIȚĂ s. f. (și *tălanită*): femeie de moravuri ușoare, curtezană 182/b, 668/a
 TALANT s. m.: monedă de aur sau de argint cu valoare variabilă [prefață I] 3; măsură pentru greutate 929/a
 TARE adj.: înțelept 36/b; (s. m.) om puternic, viguros 220/a
 TARTAR s. n.: iad, infern 381/a, 915/b
 TĂBĂRÎ vb. IV. (și *a se* ~): a-și așeza tabăra 94/a, 197/a; a porni cu oaste împotriva cuiva 143/a
 TĂRIE s. f.: întăritură, fortificație 271/a, 582/b, 611/a; cetate (întărită) 271/b, 445/b; temniță 30/a; putere 238/a
 TĂRPI vb. IV.: a răbda, a îndura 270/a
 TĂVĂLI vb. IV. și *a se* ~: a se prăvăli 204/a, 205/a; a bate pe cineva tîrîndu-l pe jos 273/a; a se petrece, a se întîmpla 677/b
 TEREVINT s. m. (și *terevinth*): arbore rășinos 26/a, 172/a, 676/a
 TESLĂRIE s. f.: meseria de dulgher; dulgherie 62/a
 THERAFIN s. m.: idol păgîn 206/b, 285/b
 TICĂIT, ~ *Ă* adj.: mizerabil, ticălos 586/a; zgîrcit 670/b
 TIMPINA vb. I.: a întîmpina 243/b, 668/a, 795/b
 TIMPINARE s. f.: întîmpinare 158/b
 TINDE vb. III.: a întinde 671/a, 775/a, 776/a
 TIPOS s. n.: chip (de idol) 837/a
 TÎLCUI vb. IV.: a comenta; a tălmăci 31/a, 577/a
 TÎLCUIRE s. f.: comentare, tălmăcire 577/a
 TÎMPĂNĂ s. f.: instrument muzical; dairea 23/a, 183/a, 466/b
 TÎMPĂNĂREȚ, ~ *EATĂ* adj.: care cîntă din tîmpănă 402/b
 TÎMPI vb. IV.: a slăbi 19/a
 TÎMPLA vb. I.: a se întîmpla 778/b
 TÎNJI vb. IV.: a se neliniști, a se întrista 738/a, 888/b; a-și exprima nemulțumirea; a se plînge 119/a, 674/a
 TÎNJIRE s. f.: zbucium, neliniște 809/b
 TÎRCAV, ~ *Ă* adj.: pestriț 79/b
 TÎRCĂVIRE s. f.: împetrișare 79/b
 TOCMEALĂ s. f.: învoială, înțelegere 42/a; *cu* ~: întocmai 737/a; potrivire 574/a
 TOCMI vb. IV. și *a se* ~: a (se) potrivi 85/b, 786/b; a pune la cale, a aranja 628/a; a pregăti 781/a, 793/b
 TOCMIT, ~ *Ă* adj.: pregătit, aranjat 788/b
 TOIAG s. n.: ramură (a unui neam) 200/b, 201/b, 206/a
 TOPI vb. IV. *a se* ~: a se pierde, a dispărea 62/b, 738/b
 TOPITURĂ s. f.: obiect lucrat din metal topit 279/b
 TOTORICARE pron.: oricare 861/b
 TRAS s. n.: greutate (la cîntar) 99/b, 100/a, 301/b

TRĂGĂTOR s. m.: animal de tracțiune 41/b
 TREABĂ s. f.: necesitate, trebuință 889/b, 892/b
 TRETIN, ~ *Ă* adj.: (despre capre, oi etc.) în vîrstă de 2 pînă la 3 ani 10/a
 TRIMITE vb. III.: a elibera 54/a; a alunga 23/b
 TRIMITERE s. f.: exil, surghiun 634/a
 TRUDĂ s. f.: necaz, suferință 674/b
 TRUFĂ s. f.: trufie 282/a, 631/b
 TRUP s. n.: neam, stirpe 868/a
 TURNARE s. f.: jertfă, prinos dintr-un lichid 26/b, 99/a

Ț

ȚAGLĂ s. f.: ghimpe, țeapă 370/a
 ȚINEARE s. f.: proprietate, moșie 116/b

U

UCIDE vb. III.: a lovi 783/b
 UMĂR s. n. *cel preste* ~: parte a veșmîntului preoțesc, efod, umărariu 56/b
 UMĂRARIU s. n.: parte a veșmîntului preoțesc, efod, umăr 687/a
 UMBRI vb. IV.: a proteja, a feri 789/a
 UMPLEA vb. II.: a sătura 864/a
 UNDA vb. I. *a (se)* ~: a (se) inunda 198/a, 548/b
 UNDEZARE s. f.: fiertură, lichid care fierbe 551/b, 600/b
 UNDEZAT adj.: fiert 570/a
 UNEALȚĂ s. f. ~ de război: armă 200/a, 204/a; bun material 9/b; lucruri trebuincioase la drum 48/a
 UNGHI s. n.: colț 692/a
 UNSOARE s. f.: netezire 683/b
 URGISI vb. IV. *a se* ~: a se mînia 209/b, 252/b
 URÎCIUNE s. f.: (mai ales la pl.): faptă urîtă 44/b, 136/a; idol păgîn 263/a
 URLOI s. n.: canal, apeduct 676/a
 URZI vb. IV.: a face, a ridica 15/a
 USCĂCIUNE s. f.: deșert, pustiu 213/b
 USNĂ s. f.: buză; margine 247/b, 567/a

V

VAMĂ s. f.: înălțime 299/b, 302/b
 VASILISC s. m.: reptilă fabuloasă (căreia i se atribuia puterea de a ucide cu privirea) 411/b, 482/a, 487/a
 VĂDI vb. IV.: a dovedi 777/a
 VĂPĂI vb. IV.: a arde 45/b
 VĂRSAT s. n.: idol, statuie păgînă turnată din metal 187/a, 255/b
 VĂTUIE s. f.: capră tînără, iadă 72/b
 VĂZNESI vb. IV. *a se* ~: a se înălța, a se făli 266/a, 361/a, 679/b
 VECHI vb. IV. *a se* ~: a se învechi 147/b
 VECINI vb. IV. *a se* ~: a se învecina 691/b
 VEDEARE s. f.: vedenie 601/b, 689/b, 789/a
 VEDEROS, ~ *OASĂ* adj.: plăcut la vedere 239/b, 441/a, 884/a
 VERGUR adj.: feciorelnic, pur 927/b
 VERICE pron.: orice 734/a, 783/b
 VERICINE pron.: oricine 781/b, 782/a
 VERICÎT pron.: oricît 778/b
 VERIGUȚĂ s. f.: cercel 543/a
 VERIUNDE adv.: oriunde 778/b
 VESTUI vb. IV.: vesti 477/a, 629/a

VETH s. m.: măsură de capacitate 245/b
 VICLENI vb. IV.: a unelti 55/a
 VINTRE s. f.: abdomen, pînțece 219/b
 VINUI vb. IV.: a învinui 678/b, 688/a, 692/b
 VISON subst.: pînză fină de in 457/a, 804/b
 VISTERIE s. f.: cutia darurilor, vistiariu 784/b
 VISTIARIU s. n.: cutia darurilor, visterie 784/b
 VISUI vb. IV.: a visa 136/a
 VISUITOR s. m.: om care visează 28/a, 136/a
 VÎNĂTURĂ s. f.: vînătaie 678/a
 VÎRFARE s. f.: colină 552/b
 VÎRTEJ s. n.: nod (la sfeășnic) 57/a
 VÎRTUCIOS, ~ OASĂ adj.: puternic 185/b, 457/b,
 632/a
 VÎRTUTE s. f.: forță, putere 218/a, 671/b, 683/b; *înce-
 pător de ~*: biruitor 63/a
 VOIVOD s. m.: căpetenie de oști 202/b, 577/b
 VOIVOZIE s. f.: oștire 623/b
 VOLNIC, ~ Ă adj.: puternic, investit cu autoritate
 262/b; (s. m.) om liber 511/b
 VOLNICIE s. f.: libertate 85/a, 578/b, 707/a
 VOROAVĂ s. f.: vorbă; discuție 670/a, 673/a, 685/b;
 vorbărie 677/b
 VOROVI vb. IV.: a vorbi 669/b, 670/a, 671/a, 811/b
 VREODINIOARĂ adv.: vreodată 64/b

Z

ZARE s. f.: rază 686/a; strălucire 686/a, 902/a
 ZARVĂ s. f.: ceartă, gîlceavă 787/a
 ZAVISTI vb. IV.: a pizmui 28/a
 ZAVISTIE s. f.: pizmă 524/b, 655/a, 856/a
 ZAVISTNIC adj. m.: invidios, pizmaș 670/b, 672/b
 ZAVISTUI vb. IV.: a pizmui, a pizmi; a dușmăni 18/b,
 670/b
 ZĂBAVĂ s. f.: treabă 737/b; dispută 897/b
 ZĂBAVNIC, ~ Ă adj.: leneș 42/b, 900/b; ~ *la limbă*:
 gîngav 41/b
 ZĂDĂRÎ vb. IV.: a sîcii; a defăima 105/b
 ZĂDĂRÎRE s. f.: provocare 679/b
 ZĂPODIE s. f.: vale 223/b, 295/b, 524/a
 ZĂTICNI vb. IV.: a împiedica 680/a
 ZĂVASTĂ s. f.: bucată de pînză (care se pune pe
 masă) 583/b, 839/b
 ZBI vb. IV. a (se) ~: a (se) scurge 5/b
 ZBORÎRE s. f.: conducere, sfat 789/a
 ZDROBITURĂ s. f.: rană 264/a; trudă 441/b
 ZGAIBĂ s. f.: bubă 456/b
 ZGARDĂ s. f.: cingătoare 29/a
 ZGĂIBOS s. m.: rîios, lepros 804/b
 ZGĂU s. n.: pînțece 95/a, 244/b, 689/b
 ZIDIRE s. f.: făptură, creație 860/a
 ZMĂCITURĂ s. f.: scuturare, jefuire 600/b
 ZMULT, ~ Ă adj. ~ *la ochi*: cu albeață 86/b

